

Godina XXVIII
Petak, 29. marta/ožujka 2024. godine

Број/Број
22

Година XXVIII
Петак, 29. марта 2024. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

249

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, na 41. sjednici, održanoj 4.3.2024. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O OSNIVANJU KOMISIJE
EKSPERATA ZA POLIOMIJELITIS U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Član 1.

U Odluci o osnivanju Komisije eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 95/08, 66/16, 92/18 i 23/20), u članu 2. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1) Za članove Komisije određuje se:

- Dunja Pejović, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, član,
- doc. dr. sc. med. Nina Rodić Vukmir, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, član,
- dr. Feriha Hadžagić - Čatibušić, Federalno ministarstvo zdravstva, član,
- mr. sc. med. prim. dr. Anda Nikolić, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, član".

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 47/24
4. marta 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Temeljem članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, na 41. sjednici, održanoj 4.3.2024. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O OSNUTKU POVJERENSTVA
EKSPERATA ZA POLIOMIJELITIS U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Članak 1.

U Odluci o osnutku Povjerenstva eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 95/08, 66/16, 92/18 i 23/20), u članku 2. stavak (1) mijenja se i glasi:

"(1) Za članove Povjerenstva određuje se:

- Dunja Pejović, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, član,
- doc. dr. sc. med. Nina Rodić Vukmir, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, član,
- dr. Feriha Hadžagić - Čatibušić, Federalno ministarstvo zdravstva, član,
- mr. sc. med. prim. dr. Anda Nikolić, Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, član".

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 47/24
4. ožujka 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, на 41. сједници, одржаној 4.3.2024. године, донио је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ОСНИВАЊУ КОМИСИЈЕ ЕКСПЕРАТА ЗА ПОЛИОМИЈЕЛИТИС У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Одлуци о оснивању Комисије експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 66/16, 92/18 и 23/20), у члану 2. став (1) мијења се и гласи:

"За чланове Комисије одређује се:

- а) Дуња Пејовић, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан,
- б) доц. др сц. мед. Нина Родић Вукмир, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан,
- ц) др Фериха Хаџагић - Ћатибушић, Федерално министарство здравства, члан,
- д) мр сц. мед. прим. др Анђа Николић, Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, члан".

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 47/24
4. марта 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

250

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, на 41. сједници, одржаној 4.3.2024. године, донијело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ОСНИВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА CERTIFIKACIJU ERADIKACIJE POLIOMIJELITISA U BOSNI I HERCEGOVINI

Члан 1.

У Одлуци о оснивању Комисије за сертификацију ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 4/10, 82/11, 11/13, 66/16 и 69/22), у члану 2. ставу (1) таč. а), б), с) и д) мијењају се и гласе:

- "а) Mirha Ošijan, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан,
- б) dr. Mia Blažević, Federalno ministarstvo zdravstva, члан,
- с) dr. Jelena Đaković Dević, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан,
- д) dr. Jasmina Čehić Ljaljić, Одјелjenje за здравство и остале услуге Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, члан".

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 48/24
4. марта 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Вјећа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, на 41. сједници, одржаној 4.3.2024. године, донијело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ОСНУТКУ POVJERENSTVA ЗА CERTIFIKACIJU ERADIKACIJE POLIOMIJELITISA U BOSNI I HERCEGOVINI

Чланак 1.

У Одлуци о оснотку Повјеренства за сертификацију ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 4/10, 82/11, 11/13, 66/16 и 69/22), у чланку 2. ставу (1) таč. а), б), с) и д) мијењају се и гласе:

- "а) Mirha Ošijan, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан,
- б) dr. Mia Blažević, Federalno ministarstvo zdravstva, члан,
- с) dr. Jelena Đaković Dević, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан,
- д) dr. Jasmina Čehić Ljaljić, Одјел за здравство и остале услуге Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, члан".

Чланак 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 48/24
4. оžујка 2024. године
Сарајево

Предсједateljica
Вјећа министара БиХ
Борјана Кришто, в. р.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, на 41. сједници, одржаној 4.3.2024. године, донио је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ОСНИВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА CERTIFIKACIJU ERADIKACIJE ПОЛИОМИЈЕЛИТИСА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Одлуци о оснивању Комисије за сертификацију ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 4/10, 82/11, 11/13, 66/16 и 69/22), у члану 2. ставу (1) таč. а), б) ц) и д) мијењају се и гласе:

- "а) Мирха Ошијан, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан,
- б) др Миа Блажевић, Федерално министарство здравства, члан,

- ц) др Јелена Ђаковић Девић, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан,
д) др Јасмина Чехић Љаљић, Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, члан".

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

CM број 48/24
4. марта 2024. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

251

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (2), a u vezi s čl. 12., 14. i 16. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a rješavajući po Prijavi namjere koncentracije privrednog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, zaprimljenoj dana 7.8.2023. godine, pod brojem UP-01-26-1-027-1/23, na 4. sjednici održanoj dana 7.3.2024. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

- Odbacuje se Prijava namjere koncentracije privrednog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, koja se odnosi na sticanje 100% udjela i pojedinačne kontrole u privrednom subjektu BOSIS doo Valjevo, Republika Srbija, radi nepostojanja obaveze podnošenja prijave, u smislu člana 14. stav (1) Zakona o konkurenciji.
- Obavezuje se privredni subjekt DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, da uplati administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
- Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilnicima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 7.8.2023. godine, pod brojem UP-01-26-1-027-1/23, zaprimilo Prijavu koncentracije (dalje u tekstu: Prijava) privrednog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija (dalje u tekstu: Podnosilac prijave ili DS Smith Packaging), koja se odnosi na sticanje 100% udjela i pojedinačne kontrole u privrednom subjektu BOSIS doo Valjevo, Republika Srbija (dalje u tekstu: Bosis).

Privredni subjekt DS Smith Packaging, prijavu koncentracije Konkurencijskom vijeću podnio je putem svog punomoćnika, advokata Nihada Sijerčića iz Sarajeva (dalje u tekstu: Podnosilac prijave).

Podnosilac prijave je naveo da će obaveznu dokumentaciju koja nije dostavljena uz prijavu, dostaviti naknadno. Ista je dopunjena dana 11.8.2023. godine, te 6.10.2023. godine, podnescima broj UP-01-26-1-027-2/23 i UP-01-26-1-027-3/23.

Pojašnjenje dostavljene dokumentacije uz prijavu kao i dopunski podaci, dostavljeni su Konkurencijskom vijeću 27.11.2023. i 29.11.2023. godine, podnescima br. UP-01-26-1-027-5/23 i UP-01-26-1-027-6/23.

Prijava je podnesena u propisanom roku u smislu člana 16. stav (1) Zakona o konkurenciji, uz napomenu podnosioca da smatra da transakcija ne podliježe obaveznoj podnošenju prijave, jer nisu ispunjeni pragovi za obavezno podnošenje prijave, propisani članom 14. zakona o konkurenciji.

Podnosilac prijave je naveo da je u trenutku podnošenja ove prijave, već podnio ili planira podnijeti prijavu namjer koncentracije nadležnim organima za zaštitu konkurencije u Republici Srbiji, Sjevernoj Makedoniji i Albaniji.

Konkurencijsko vijeće je u smislu člana 30. stav (3) Zakona, Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave izdalo dana 5.3.2024.godine, pod brojem UP-01-26-1-027-9/23.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu podataka iz dostavljene dokumentacije uz Prijavu, izvršilo analizu i utvrdilo sljedeće:

1. Učesnici koncentracije i njihova vlasnička struktura

Učesnici transakcije su privredni subjekt DS Smith Packaging i privredni subjekt Bosis.

Privredni subjekt DS Smith Packaging, kao kupac i podnosilac prijave

DS Smith Packaging je zavisno društvo u indirektnom potpunom vlasništvu društva DS Smith Plc, sa registrovanom adresom Level 3, 1 Paddington Square, London W2 1DL, Ujedinjeno Kraljevstvo, pod registarskim brojem 1377658, koje je krajnje matično društvo DS Smith grupi društava koja je aktivna prevashodno u proizvodnji i prodaji ambalaže od valovitog kartona u zemljama Evropskog ekonomskog prostora. DS Smith Grupa također prikuplja iskorišteni papir i valoviti karton, za proizvodnju recikliranog papira za ambalažu od valovitog kartona. DS Smith Grupa je vertikalno integrisana grupa aktivna u prikupljanju i nabavi recikliranog papira, proizvodnji i prodaji ambalaža od valovitog materijala, proizvodnji i prodaji valovitih ploča i proizvodnji i prodaji valovitih ambalaža.

DS Smith Grupa ima dva zavisna društva registrovana u Bosni i Hercegovini: DS Smith Packaging BH d.o.o. Sarajevo (aktivno u proizvodnji konvencionalnih valovitih ploča i ambalažnih proizvoda) i DS Smith Recycling Bosnia d.o.o. Banja Luka (aktivno u prikupljanju, obradi i trgovini nemetalnim otpadom i ostacima (odnosno reciklaži). Poslovne aktivnosti DS Smith Recycling Bosna d.o.o. Banja Luka, se 100% sprovode unutar grupe, odnosno za potrebe DS Smith Grupe.

DS Smith Grupa prodaje lito-laminirane kutije od valovitog kartona u Bosni i Hercegovini direktno iz svojih tvornica u Njemačkoj i Sloveniji i ne posjeduje lokalne proizvodne kapacitete u Bosni i Hercegovini za relevantni proizvod ove koncentracije.

DS Smith Grupa nije imala ¹(..)**.

Privredni subjekt Bosis, kao ciljno društvo

Privredni subjekt Bosis doo Valjevo, Popučke bb, 14000 Valjevo Republika Srbija, čiji je 100% vlasnik fizičko lice, g. Bogoljub Pantelić, upisan je u Registar privrednih subjekata Republike Srbije pod brojem: 07368208, kao proizvođač printanih i laminiranih kartonskih ambalaža i blister ambalaža. Ova kompanija snabdijeva više od 170 kupaca u raznim industrijama sa ambalažnim proizvodima visokog kvaliteta proizvedenih u njihovoj tvornici u mjestu Popučke, Valjevo.

Bosis prodaje sljedeće proizvode u Bosni i Hercegovini: lito-laminirane kutije od valovitog kartona i preklopne-sklopive kartone.

¹ (..)** podatak predstavlja poslovnu tajnu

Bosis nema zavisnih društava registriranih u Bosni i Hercegovini ili bilo gdje drugo, niti posjeduje proizvodne kapacitete u Bosni i Hercegovini, već izvozi svoje proizvode u Bosnu i Hercegovinu iz svoje tvornice u Srbiji.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene dopuštenosti predmetne koncentracije primijenio odredbe Zakona, Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) i Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10). Pored navedenih odredbi, Konkurencijsko vijeće se u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona koristilo sudskom praksom Evropskog suda i odlukama Evropske komisije.

3. Pravni osnov i oblik predmetne koncentracije

Pravni osnov koncentracije/transakcije je Ugovor o kupoprodaji udjela zaključen dana 31.7.2023. godine, između g. Boguljuba Pantelića, kao prodavca i privrednog subjekta DS Smith Packaging, kao kupca.

Ugovor se odnosi na kupovinu 100% udjela i sticanje pojedinačne kontrole od strane Podnosioca prijave nad privrednim subjektom Bosis.

Dakle radi se o koncentraciji u smislu člana 12. stav (1) tačka b) pod 1).

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Stoga je utvrđeno relevantno tržište, kao tržišta lito-laminiranih kutija od valovitog kartona i kutija od preklopnog -sklopivog kartona i to na nacionalnom nivou, odnosno na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Podnosilac u prijavi navodi da nema dostupnih eksternih izvora, koji mogu da se koriste za kalkulaciju tržišnih udjela konkurenata samo na tržištu lito-laminiranih kutija od valovitog kartona u BiH, te se procjena istih daje na osnovu obima ukupnog offset tržišta (koje uključuje i lito-laminirane kutije od valovitog kartona i kutije od preklopnog-sklopivog kartona) u BiH u 2022. godini, gdje je Podnosilac interno procijenio obim ukupnog offset tržišta (..)**.

Pregled obima offset tržišta za DS Smith Grupu i Ciljno društvo u 2022. godini u Bosni i Hercegovini, te procjena tržišnog učešća u odnosu na obim ukupnog offset tržišta:

Tabela 1.

Ukupna prodaja	Obim u m ³	Tržišno učešće u %
(..)**	(..)**	(..)**
(..)**	(..)**	(..)**

Interna procjena tržišnog učešća konkurenata prikazana u donjoj tabeli, također je izračunata u odnosu na obim ukupnog offset tržišta:

Tabela 2.

Red.br	Naziv privrednog subjekta	Tržišno učešće u %
1.	Grin doo Gračanica, BiH	(..)**
2.	C.P.A. doo Trojšići, BiH	(..)**
3.	Atlantik BB doo, BiH	(..)**
4.	Grafotisak doo Banja Luka, BiH	(..)**
5.	Smurfit Kappa Grupa (Srbija)	(..)**
6.	Grafičar Grupa (Hrvatska)	(..)**
7.	GPI Istra dd (Hrvatska)	(..)**
8.	DS Smith Grupa	(..)**
9.	Bosis	(..)**
10.	Ostali uvoznici	(..)**
	Ukupno	100
	8+9 (zajednički tržišni udio učesnika koncentracije)	(..)**

Horizontalno preklapanje između aktivnosti Učesnika predmetne koncentracije u Bosni i Hercegovini, postoji samo na tržištu za lito-laminirane kutije od valovitog kartona, gdje Podnosilac prijave procjenjuje zajedničko tržišno učešće u rasponu od 20-25%.

Međutim navedeno zajedničko tržišno učešće je procijenjeno na usko definisanom tržištu za lito-laminirane kutije od valovitog kartona, gdje nisu obuhvaćeni i preklopni-sklopivi kartoni, koje prodaje ciljno društvo, te se ne može smatrati relevantnim za ocjenu predmetne koncentracije.

5. Ocjena prijave namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je nakon analize podataka iz Prijave, utvrdilo da učesnici koncentracije nisu bili u obavezi podnijeti prijavu namjere koncentracije budući da nisu ispunjeni uslovi propisani članom 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona.

Naime, Podnosilac prijave, dostavio je podatke o ukupno ostvarenom prihodu učesnika koncentracije u 2022. godini, kako slijedi:

Tabela 3.

Privredni subjekt	Prihod u svijetu u KM	Prihod u BiH u KM
DS Smith Grupe	(..)**	(..)**
Bosis	(..)**	(..)**

Iz navedenog se može zaključiti da učesnici ne ispunjavaju finansijske pragove za obavezu podnošenja prijave, u skladu s članom 14. Zakona o konkurenciji.

Prema dostavljenim i gore prikazanim podacima, vidljivo je da na ovom tržištu postoji veliki broj konkurenata sa značajnim tržišnim udjelima, koji mogu vršiti konkurentski pritisak na Učesnike, a najviše veliki regionalni igrači kao što su: Smurfit Kappa iz Srbije, te Grafičar i GPI iz Hrvatske. Lokalni poduzetnici aktivni na ovom tržištu su Grin Gračanica, C.P.A., Atlantik i Grafotisak. Također, nije otežan ni uvoz lito-laminiranih kutija od valovitog kartona, odnosno ne postoji uvozna barijera.

Ciljno društvo je na tržištu u Bosni i Hercegovini indirektno prisutno kao mali igrač, nema proizvodnih kapaciteta na ovom tržištu, tako da predmetna koncentracija neće imati uticaja na tržišnu strukturu, odnosno neće voditi sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju konkurencije na relevantnom tržištu u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće je iz navedenog razloga odlučilo kao u dispozitivu ovog Zaključka.

6. Administrativna taksa

Podnosilac Prijave na ovaj Zaključak, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 108. tačka c) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan je platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopuštena žalba.

Broj UP-01-26-1-027-11/23

7. marta 2024. godine
Sarajevo

Predsjednica
Adisa Begić

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (2), a u svezi s čl. 12., 14. i 16. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a rješavajući po Prijavi namjere koncentracije gospodarskog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, zaprimljenoj dana 7.8.2023. godine, pod brojem UP-01-26-1-027-1/23, na 4. sjednici održanoj dana 7.3.2024. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Odbacuje se Prijava namjere koncentracije gospodarskog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, koja se odnosi na stjecanje 100% udjela i pojedinačne kontrole u gospodarskom subjektu BOSIS doo Valjevo, Republika Srbija, radi nepostojanja obveze podnošenja prijave, u smislu članka 14. stavak (1) Zakona o konkurenciji.
2. Obvezuje se gospodarski subjekt DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija, da uplati administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
3. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 7.8.2023. godine, pod brojem UP-01-26-1-027-1/23, zaprimilo Prijavu koncentracije (daljnje u tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta DS Smith Packaging South East GmbH, Beč, Austrija (daljnje u tekstu: Podnositelj prijave ili DS Smith Packaging), koja se odnosi na stjecanje 100% udjela i pojedinačne kontrole u gospodarskom subjektu BOSIS doo Valjevo, Republika Srbija (daljnje u tekstu: Bosis).

Gospodarski subjekt DS Smith Packaging, prijavu koncentracije Konkurencijskom vijeću podnio je putem svog punomoćnika, odvjetnika Nihada Sijerčića iz Sarajeva (daljnje u tekstu: Podnositelj prijave).

Podnositelj prijave je naveo da će obveznu dokumentaciju koja nije dostavljena uz prijavu, dostaviti naknadno. Ista je dopunjena dana 11.8.2023. godine, te 6.10.2023. godine, podnescima broj UP-01-26-1-027-2/23 i UP-01-26-1-027-3/23.

Pojašnjenje dostavljene dokumentacije uz prijavu kao i dopunski podatci, dostavljeni su Konkurencijskom vijeću 27.11.2023. i 29.11.2023. godine, podnescima br. UP-01-26-1-027-5/23 i UP-01-26-1-027-6/23.

Prijava je podnesena u propisanom roku u smislu članka 16. stavak (1) Zakona o konkurenciji, uz napomenu podnosioca da smatra da transakcija ne podliježe obvezi podnošenja prijave, jer nisu ispunjeni pragovi za obvezno podnošenje prijave, propisani člankom 14. zakona o konkurenciji.

Podnositelj prijave je naveo da je u trenutku podnošenja ove prijave, već podnio ili planira podnijeti prijavu namjere koncentracije nadležnim organima za zaštitu konkurencije u Republici Srbiji, Sjevernoj Makedoniji i Albaniji.

Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 30. stavak (3) Zakona, Potvrdu o primitku kompletne i uredne Prijave izdalo dana 5.3.2024.godine, pod brojem: UP-01-26-1-027-9/23.

Konkurencijsko vijeće je na temelju podataka iz dostavljene dokumentacije uz Prijavu, izvršilo analizu i utvrdilo sljedeće:

1. Sudionici koncentracije i njihova vlasnička struktura

Sudionici transakcije su gospodarski subjekt DS Smith Packaging i gospodarski subjekt Bosis.

Gospodarski subjekt DS Smith Packaging, kao kupac i podnositelj prijave

DS Smith Packaging je ovisno društvo u neizravnom potpunom vlasništvu društva DS Smith Plc, sa registriranim adresom Level 3, 1 Paddington Square, London W2 1DL, Ujedinjeno Kraljevstvo, pod registarskim brojem 1377658, koje je krajnje matično društvo DS Smith grupi društava koja je aktivna prevashodno u proizvodnji i prodaji ambalaže od valovitog kartona u zemljama Europskog ekonomskog prostora. DS Smith Grupa također prikuplja iskorišteni papir i valoviti karton, za proizvodnju recikliranog papira za ambalažu od valovitog kartona. DS Smith Grupa je vertikalno integrirana grupa aktivna u prikupljanju i nabavi recikliranog papira, proizvodnji i prodaji ambalaža od valovitog materijala, proizvodnji i prodaji valovitih ploča i proizvodnji i prodaji valovitih ambalaža.

DS Smith Grupa ima dva ovisna društva registrirana u Bosni i Hercegovini: DS Smith Packaging BH d.o.o. Sarajevo (aktivno u proizvodnji konvencionalnih valovitih ploča i ambalažnih proizvoda) i DS Smith Recycling Bosnia d.o.o. Banja Luka (aktivno u prikupljanju, obradi i trgovini nemetalnim otpadom i ostacima (odnosno reciklaži). Poslovne aktivnosti DS Smith Recycling Bosna d.o.o. Banja Luka, se 100% sprovode unutar grupe, odnosno za potrebe DS Smith Grupe.

DS Smith Grupa prodaje lito-laminirane kutije od valovitog kartona u Bosni i Hercegovini izravno iz svojih tvornica u Njemačkoj i Sloveniji i ne posjeduje lokalne proizvodne kapacitete u Bosni i Hercegovini za mjerodavni proizvod ove koncentracije.

DS Smith Grupa nije imala ¹(.)**.

Gospodarski subjekt Bosis, kao ciljno društvo

Gospodarski subjekt Bosis doo Valjevo, Popučke bb, 14000 Valjevo Republika Srbija, čiji je 100% vlasnik fizička osoba, g. Bogoljub Pantelić, upisan je u Registar gospodarskih subjekata Republike Srbije pod brojem: 07368208, kao proizvođač printanih i laminiranih kartonskih ambalaža i blister ambalaža. Ova kompanija opskrbljuje više od 170 kupaca u raznim industrijama sa ambalažnim proizvodima visoke kvalitete proizvedenih u njihovoj tvornici u mjestu Popučke, Valjevo.

Bosis prodaje sljedeće proizvode u Bosni i Hercegovini: lito-laminirane kutije od valovitog kartona i preklapne-sklopive kartone.

Bosis nema ovisnih društava registriranih u Bosni i Hercegovini ili bilo gdje drugo, niti posjeduje proizvodne kapacitete u Bosni i Hercegovini, već izvozi svoje proizvode u Bosnu i Hercegovinu iz svoje tvornice u Srbiji.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene dopuštenosti predmetne koncentracije primijenio odredbe Zakona, Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik

¹ (.)** podatak predstavlja poslovnu tajnu

BiH", broj 34/10) i Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10). Pored navedenih odredbi, Konkurencijsko vijeće se sukladno sa člankom 43. stavak (7) Zakona koristilo sudskom praksom Europskog suda i odlukama Europske komisije.

3. Pravni temelj i oblik predmetne koncentracije

Pravni temelj koncentracije/transakcije je Ugovor o kupoprodaji udjela zaključen dana 31.7.2023. godine, između g. Boguljuba Pantelića, kao prodavatelja i gospodarskog subjekta DS Smith Packaging, kao kupca.

Ugovor se odnosi na kupovinu 100% udjela i stjecanje pojedinačne kontrole od strane Podnositelja prijave nad gospodarskim subjektom Bosis.

Dakle radi se o koncentraciji u smislu članka 12. stavak (1) točka b) pod 1).

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Stoga je utvrđeno mjerodavno tržište, kao tržište lito-laminiranih kutija od valovitog kartona i kutija od preklopnog - sklopivog kartona i to na nacionalnoj razini, odnosno na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Podnositelj u prijavi navodi da nema dostupnih eksternih izvora, koji mogu da se koriste za kalkulaciju tržišnih udjela konkurenata samo na tržištu lito-laminiranih kutija od valovitog kartona u BiH, te se procjena istih daje na temelju opsega ukupnog offset tržišta (koje uključuje i lito-laminirane kutije od valovitog kartona i kutije od preklopnog-sklopivog kartona) u BiH u 2022. godini, gdje je Podnositelj interno procijenio (..)**.

Pregled opsega offset tržišta za DS Smith Grupu i Ciljno društvo u 2022.godini u Bosni i Hercegovini, te procjena tržišnog udjela u odnosu na opseg ukupnog offset tržišta:

Tablica 1.

Ukupna prodaja	Obim u m ³	Tržišni udjel u %
(..)**	(..)**	(..)**
(..)**	(..)**	(..)**

Interna procjena tržišnog udjela konkurenata prikazana u donjoj tablici, također je izračunata u odnosu na opseg ukupnog offset tržišta:

Tablica 2.

Red.br	Naziv gospodarskog subjekta	Tržišni udjel u %
1.	Grin doo Gračanica, BiH	(..)**
2.	C.P.A. doo Trojšići, BiH	(..)**
3.	Atlantik BB doo, BiH	(..)**
4.	Grafotisak doo Banja Luka, BiH	(..)**
5.	Smurfit Kappa Grupa (Srbija)	(..)**
6.	Grafičar Grupa (Hrvatska)	(..)**
7.	GPI Istra dd (Hrvatska)	(..)**
8.	DS Smith Grupa	(..)**
9.	Bosis	(..)**

10.	Ostali uvoznici	(..)**
	Ukupno	100
	8+9 (zajednički tržišni udjel sudionika koncentracije)	(..)**

Horizontalno preklapanje između aktivnosti sudionika predmetne koncentracije u Bosni i Hercegovini, postoji samo na tržištu za lito-laminirane kutije od valovitog kartona, gdje Podnositelj prijave procjenjuje zajednički tržišni udjel u rasponu od 20-25%.

Međutim navedeni zajednički tržišni udjel je procenjen na usko definiranom tržištu za lito-laminirane kutije od valovitog kartona, gdje nisu obuhvaćeni i preklopni-sklopivi kartoni, koje prodaje ciljno društvo, te se ne može smatrati mjerodavnim za ocjenu predmetne koncentracije.

5. Ocjena prijave namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je nakon analize podataka iz Prijave, utvrdilo da sudionici koncentracije nisu bili u obvezi podnijeti prijavu namjere koncentracije budući da nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 14. stavak (1) točke a) i b) Zakona.

Naime, Podnositelj prijave, dostavio je podatke o ukupno ostvarenom prihodu sudionika koncentracije u 2022. godini, kako slijedi:

Tablica 3.

Gospodarski subjekt	Prihod u svijetu u KM	Prihod u BiH u KM
DS Smith Grupe	(..)**	(..)**
Bosis	(..)**	(..)**

Iz navedenog može zaključiti da sudionici ne ispunjavaju financijske pragove za obvezu podnošenja prijave, sukladno s člankom 14. Zakona o konkurenciji.

Prema dostavljenim i gore prikazanim podacima, vidljivo je da na ovom tržištu postoji veliki broj konkurenata sa značajnim tržišnim udjelima, koji mogu vršiti konkurentski pritisak na Sudionike, a najviše veliki regionalni igrači kao što su: Smurfit Kappa iz Srbije, te Grafičar i GPI iz Hrvatske. Lokalni poduzetnici aktivni na ovom tržištu su Grin Gračanica, C.P.A., Atlantik i Grafotisak. Također, nije otežan ni uvoz lito-laminiranih kutija od valovitog kartona, odnosno ne postoji uvozna barijera.

Ciljno društvo je na tržištu u Bosni i Hercegovini neizravno prisutno kao mali igrač, nema proizvodnih kapaciteta na ovom tržištu, tako da predmetna koncentracija neće imati utjecaja na tržišnu strukturu, odnosno neće voditi sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju konkurencije na mjerodavnom tržištu u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće je iz navedenog razloga odlučilo kao u izreci ovog Zaključka.

6. Administrativna pristojba

Podnositelj Prijave na ovaj Zaključak, sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 108. točka c) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan je platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopušten priziv.

Broj UP-01-26-1-027-11/23

7. ožujka 2024. godine
Sarajevo

Predsjednica
Adisa Begić

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези с чл. 12., 14. и 16. Закона о конкуренцији ("Службени

гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), а рјешавајући по Пријави намјере концентрације привредног субјекта DS Smith Packaging South East GmbH, Беч, Аустрија, запримљеној дана 7.8.2023. године, под бројем УП-01-26-1-027-1/23, на 4. сједници одржаној дана 7.3.2024. године, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Одбацује се Пријава намјере концентрације привредног субјекта DS Smith Packaging South East GmbH, Беч, Аустрија, која се односи на стицање 100% удјела и појединачне контроле у привредном субјекту БОСИС доо Ваљево, Република Србија, ради непостојања обавезе подношења пријаве, у смислу члана 14. став (1) Закона о конкуренцији.
2. Обавезује се привредни субјекат DS Smith Packaging South East GmbH, Беч, Аустрија, да уплати административну таксу у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
3. Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 7.8.2023. године, под бројем УП-01-26-1-027-1/23, запримио Пријаву концентрације (даље у тексту: Пријава) привредног субјекта DS Smith Packaging South East GmbH, Беч, Аустрија (даље у тексту: Подносилац пријаве или DS Smith Packaging), која се односи на стицање 100% учешћа и појединачне контроле у привредном субјекту БОСИС доо Ваљево, Република Србија (даље у тексту: Босис).

Привредни субјекат DS Smith Packaging, пријаву концентрације Конкуренијском савјету поднио је путем свог пуномоћника, адвоката Нихада Сијерчића из Сарајева (даље у тексту: Подносилац пријаве).

Подносилац пријаве је навео да ће обавезну документацију која није достављена уз пријаву, доставити накнадно. Иста је допуњена дана 11.8.2023. године, те 6.10.2023. године, поднесцима број УП-01-26-1-027-2/23 и УП-01-26-1-027-3/23.

Појашњење достављене документације уз пријаву као и допунски подаци, достављени су Конкуренијском савјету 27.11.2023. и 29.11.2023. године, поднесцима бр. УП-01-26-1-027-5/23 и УП-01-26-1-027-6/23.

Пријава је поднесена у прописаном року у смислу члана 16. став (1) Закона о конкуренцији, уз напомену подносиоца да сматра да трансакција не подлијеже обавези подношења пријаве, јер нису испуњени прагови за обавезно подношење пријаве, прописани чланом 14. закона о конкуренцији.

Подносилац пријаве је навео да је у тренутку подношења ове пријаве, већ поднио или планира поднијети пријаву намјере концентрације надлежним органима за заштиту конкуренције у Републици Србији, Сјеверној Македонији и Албанији.

Конкуренијски савјет је у смислу члана 30. став (3) Закона, Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве издао дана 5.3.2024.године, под бројем УП-01-26-1-027-9/23.

Конкуренијски савјет је на основу података из достављене документације уз Пријаву, извршио анализу и утврдио следеће:

1. Учесници концентрације и њихова власничка структура

Учесници трансакције су привредни субјекат DS Smith Packaging и привредни субјекат Босис.

Привредни субјекат DS Smith Packaging, као купац и подносилац пријаве

DS Smith Packaging је зависно друштво у индиректном потпуном власништву друштва DS Smith Plc, са регистрованом адресом Level 3, 1 Paddington Square, London W2 1DL, Уједињено Краљевство, под регистарским бројем 1377658, које је крајње матично друштво DS Smith групи друштва која је активна превасходно у производњи и продаји амбалаже од валовитог картона у земљама Европског економског простора. DS Smith Група такође прикупља искориштени папир и валовити картон, за производњу рециклираног папира за амбалажу од валовитог картона. DS Smith Група је вертикално интегрисана група активна у прикупљању и набавци рециклираног папира, производњи и продаји амбалажа од валовитог материјала, производњи и продаји валовитих плоча и производњи и продаји валовитих амбалажа.

DS Smith Група има два зависна друштва регистрована у Босни и Херцеговини: DS Smith Packaging BH д.о.о. Сарајево (активно у производњи конвенционалних валовитих плоча и амбалажних производа) и DS Smith Recycling Bosnia д.о.о. Бања Лука (активно у прикупљању, обради и трговини не-металним отпадом и остацима (односно рециклажи). Пословне активности DS Smith Recycling Bosnia д.о.о. Бања Лука, се 100% спроводе унутар групе, односно за потребе DS Smith Grupe.

DS Smith Група продаје лито-ламинирани кутије од валовитог картона у Босни и Херцеговини директно из својих творница у Њемачкој и Словенији и не посједује локалне производне капацитете у Босни и Херцеговини за релевантни производ ове концентрације.

DS Smith Група није имала ¹(..)**.

Привредни субјект Босис, као циљно друштво

Привредни субјект Босис доо Ваљево, Попучке бб, 14000 Ваљево Република Србија, чији је 100% власник физичко лице, г. Богољуб Пантелић, уписан је у Регистар привредних субјеката Републике Србије под бројем: 07368208, као произвођач принтинаних и ламинираних картонских амбалажа и блистер амбалажа. Ова компанија снабдијева више од 170 купаца у разним индустријама са амбалажним производима високог квалитета произведених у њиховој творници у мјесту Попучке, Ваљево.

Босис продаје следеће производе у Босни и Херцеговини: лито-ламинирани кутије од валовитог картона и преклопне-склопиве картоне.

Босис нема зависних друштва регистрираних у Босни и Херцеговини или било гдје друго, нити посједује производне капацитете у Босни и Херцеговини, већ извози своје производе у Босну и Херцеговину из своје творнице у Србији.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренијски савјет је у провођењу поступка оцјене допуштености предметне концентрације примјенио одредбе Закона, Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјекта ("Службени гласник БиХ", број 34/10) и Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник

¹ (..)** податак представља пословну тајну

БиХ", бр. 18/06 и 34/10). Поред наведених одредби, Конкурентијски савјет се у складу са чланом 43. став (7) Закона користио судском праксом Европског суда и одлукама Европске комисије.

3. Правни основ и облик предметне концентрације

Правни основ концентрације/трансакције је Уговор о купопродаји учешћа закључен дана 31.7.2023. године, између г. Богуљуба Пантелића, као продавца и привредног субјекта DS Smith Packaging, као купца.

Уговор се односи на куповину 100% учешћа и стицање појединачне контроле од стране Подносиоца пријаве над привредним субјектом Босис.

Дакле ради се о концентрацији у смислу члана 12. став (1) тачка б) под 1).

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

С тога је утврђено релевантно тржиште, као тржишта лито-ламинираних кутија од валовитог картона и кутија од преклопног - склопивног картона и то на националном нивоу, односно на територији Босне и Херцеговине.

Подносилац у пријави наводи да нема доступних екстерних извора, који могу да се користе за калкулацију тржишних учешћа конкурената само на тржишту лито-ламинираних кутија од валовитог картона у БиХ, те се процјена истих даје на основу обима укупног offset тржишта (које укључује и лито-ламинираних кутије од валовитог картона и кутије од преклопног-склопивног картона) у БиХ у 2022. години, гдје је Подносилац интерно процијенио обим укупног офсет тржишта на (...)**.

Преглед обима offset тржишта за ДС Смитх Групу и Циљно друштво у 2022.години у Босни и Херцеговини, те процјена тржишног учешћа у односу на обим укупног офсет тржишта:

Табела 1.

Укупна продаја	Обим у м ³	Тржишно учешће у %
(..)**	(..)**	(..)**
(..)**	(..)**	(..)**

Интерна процјена тржишног учешћа конкурената приказана у доњој табели, такође је израчуната у односу на обим укупног offset тржишта:

Табела 2.

Ред. бр	Назив привредног субјекта	Тржишно учешће у %
1.	Грин доо Грачаница, БиХ	(..)**
2.	Ц.П.А. доо Тројшићи, БиХ	(..)**
3.	Атлантук ББ доо, БиХ	(..)**

4.	Графотисак доо Бања Лука, БиХ	(..)**
5.	Smurfit Карпа Група (Србија)	(..)**
6.	Графичар Група (Хрватска)	(..)**
7.	ГПИ Истра дд (Хрватска)	(..)**
8.	DS Smith Група	(..)**
9.	Босис	(..)**
10.	Остали увозници	(..)**
	Укупно	100
	8+9 (заједнички тржишни удио учесника концентр.)	(..)**

Хоризонтално преклапање између активности Учесника предметне концентрације у Босни и Херцеговини, постоји само на тржишту за лито-ламинираних кутија од валовитог картона, гдје Подносилац пријаве процјењује заједничко тржишно учешће у распону од 20-25%.

Међутим наведено заједничко тржишно учешће је процјењено на уско дефинисаном тржишту за лито-ламинираних кутија од валовитог картона, гдје нису обухваћени и преклопни-склопиви картони, које продаје циљно друштво, те се не може сматрати релевантним за оцјену предметне концентрације.

5. Оцјена пријаве намјере концентрације

Конкурентијски савјет је након анализе података из Пријаве, утврдио да учесници концентрације нису били у обавези поднијети пријаву намјере концентрације будући да нису испуњени услови прописани чланом 14. став (1) тачке а) и б) Закона.

Наиме, Подносилац пријаве, доставио је податке о укупно оствареном приходу учесника концентрације у 2022. години, како слиједи:

Табела 3.

Привредни субјекат	Приход у свијету у КМ	Приход у БиХ у КМ
DS Smith Grupe	(..)**	(..)**
Босис	(..)**	(..)**

Из наведеног се може закључити да учесници не испуњавају финансијске прагове за обавезу подношења пријаве, у складу с чланом 14. Закона о конкуренцији.

Према достављеним и горе приказаним подацима, видљиво је да на овом тржишту постоји велики број конкурената са значајним тржишним учешћима, који могу вршити конкурентски притисак на Учеснике, а највише велики регионални играчи као што су: Smurfit Карпа из Србије, те Графичар и ГПИ из Хрватске. Локални подузетници активни на овом тржишту су Грин Грачаница, Ц.П.А., Атлантук и Графотисак. Такође, није отежан ни увоз лито-ламинираних кутија од валовитог картона, односно не постоји увозна баријера.

Циљно друштво је на тржишту у Босни и Херцеговини индиректно присутно као мали играч, нема производних капацитета на овом тржишту, тако да предметна концентрација неће имати утицаја на тржишну структуру, односно неће водити спречавању, ограничавању или нарушавању конкуренције на релевантном тржишту у Босни и Херцеговини.

Конкурентијски савјет је из наведеног разлога одлучио као у диспозитиву овог Закључка.

6. Административна такса

Подносилац Пријаве на овај Закључак, у складу са чланом 2. Тарифни број 108. тачка ц) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан је платити административну таксу у укупном износу од 1.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

¹ (..)** podatak predstavlja poslovnu tajnu

(7) Zakona koristilo sudskom praksom Evropskog suda i odlukama Evropske komisije.

3. Pravni osnov i oblik predmetne koncentracije

Pravni osnov koncentracije/transakcije je Ugovor o ulaganju zaključen dana (...)**, između Ministarstva privrede i finansija Vlade Italije (MEF), kao prodavca, privrednog subjekta DLH, kao kupca i privrednog subjekta ITA, kao ciljnog društva.

Ugovor se odnosi na kupovinu 41% dionica u privrednom subjektu ITA (ciljno društvo) od strane privrednog subjekta DLH, prilikom čega će DLH steći pojedinačnu kontrolu nad ITA-om, zbog dodatnih upravljačkih prava.

(...)**.

(...)**.

(...)**.

Pravni oblik koncentracije, predstavlja sticanje kontrole od strane privrednog subjekta DLH nad privrednim subjektom ITA, u smislu člana 12. stav (1) tačka b) (2) Zakona.

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Uzimajući u obzir osnovnu djelatnost učesnika koncentracije, a to je pružanja usluga zračnog prijevoza putnika na domaćim i međunarodnim linijama, relevantno tržište proizvoda za potrebe ove Prijave definiše se kao tržište pružanja usluga redovnog avio-prijevoza putnika, po osnovu mjesta polaska/dolaska iz ili za Bosnu i Hercegovinu, a kao relevantno tržište predmetne koncentracije u geografskom smislu je utvrđeno područje Bosne i Hercegovine.

5. Ocjena prijave namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je nakon analize podataka iz Prijave, utvrdilo da učesnici koncentracije nisu bili u obavezi podnijeti prijavu namjere koncentracije budući da nisu ispunjeni uslovi propisani članom 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona.

Naime, Podnosilac prijave, privredni subjekt DLH, na svjetskom tržištu ostvario je ukupan prihod u iznosu od 64.107.179.287,32 KM, dok je Ciljno društvo ostvarilo ukupan prihod na svjetskom tržištu u iznosu od (...)**.

Na tržištu Bosne i Hercegovine, ciljno društvo u 2022. godini nema ostvarenog prihoda, dok je Podnosilac prijave ostvario ukupan prihod u iznosu od (...)**, pružanjem usluga redovnog avio-prijevoza putnika na sljedećim (povratnim) linijama:

Frankfurt - Sarajevo, Beč - Sarajevo, Keln - Sarajevo, Štuttgart - Sarajevo, Ciriš - Sarajevo i Dizeldorf - Mostar, te je na ovim konkretnim linijama ostvario tržišni udio (...)**.

Međutim, ovaj iznos tržišnog učešća Podnosioca prijave, ostvaren na ovim konkretno navedenim linijama u Bosni i

Hercegovini, ne može se smatrati relevantnim u smislu ispunjenosti uslova za obaveznu prijavu koncentracije iz člana 14. stav (1) tačke b) Zakona, s obzirom da se relevantno tržište predmetne koncentracije ne može tako usko segmentirati, u odnosu na ciljno društvo, koje na njemu nije ni prisutno, odnosno ITA ne leti za Bosnu i Hercegovinu, niti je na istom ostvarila prihod.

Naime, ciljno društvo ne djeluje uopšte na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno na utvrđenom relevantnom tržištu njegovo tržišno učešće je (...)** u pogledu letova iz/za Bosnu i Hercegovinu između učesnika koncentracije.

Imajući u vidu da ne postoje horizontalna preklapanja između učesnika koncentracije na utvrđenom relevantnom tržištu, te s obzirom da ITA nije uopšte bila prisutna u Bosni i Hercegovini, predmetna koncentracija neće imati uticaja na tržišnu strukturu u Bosni i Hercegovini, niti će dovesti do spriječavanja, ograničavanja ili jačanja dominantnog položaja koji bi moga imati bilo kakve negativne efekte na tržište u Bosni i Hercegovini.

Prema podacima navedenim u prijavi, učesnici također nemaju planove za istraživanje ili ulaganje u Bosni i Hercegovini, niti je navedena koncentracija usmjerena na relevantno tržište Bosne i Hercegovine.

Prvenstveni cilj ove koncentracije, u skladu s ciljevima navedenim u biznis planu, jeste proširivanje portfolio ITA-e, njeno učešće u svjetskoj alijansi, izgradnju strateškog partnerstva sa evropskim prevoznicima, i izlazak na strateška zračna čvorišta i ekonomski održive rute, kako bi povećala broj korisnika na dugo-linijskim letovima, te obezbijedila italijanskim korisnicima širi spektar putničkih letova.

Konkurencijsko vijeće je iz navedenog razloga odlučilo kao u dispozitivu ovog Zaključka.

6. Administrativna taksa

Podnosilac Prijave na ovaj Zaključak, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 108. tačka c) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan je platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopuštena žalba.

Broj UP-03-26-1-023-5/23

08. februara 2024. godine
Sarajevo

Predsjednica
Adisa Begić

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (2), a u svezi s čl. 12., 14. i 16. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a rješavajući po Prijavi namjere koncentracije gospodarskog subjekta Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Keln, Njemačka, zaprimljenoj dana 21.6.2023. godine, pod brojem: UP-03-26-1-023-1/23, na 2. sjednici održanoj dana 08.02.2024. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

- Odbacuje se Prijava namjere koncentracije gospodarskog subjekta Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Keln, Njemačka, koja se odnosi na kupovinu 41% dionica sa dodatnim upravljačkim pravima u gospodarskom subjektu Italia Transporto Aero S.p.a. Italija, radi nepostojanja obveze podnošenja prijave, u smislu članka 14. stavak (1) Zakona o konkurenciji.
- Obvezuje se gospodarski subjekt Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Keln, Njemačka, da uplati

administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

3. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

OBRAZLOŽENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 21.6.2023. godine, pod brojem: UP-03-26-1-023-1/23, zaprimilo Prijavu koncentracije (daljnje u tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Keln, Njemačka (daljnje u tekstu: Podnositelj prijave ili **DLH**), koja se odnosi na kupovinu 41% dionica sa dodatnim upravljačkim pravima u gospodarskom subjektu Italia Transporto Aero S.p.a. Italija (daljnje u tekstu: **ITA**).

Gospodarski subjekt **DLH**, prijavu koncentracije Konkurencijskom vijeću podnio je putem punomoćnika, tj. odvjetnika Nihada Sijerčića iz Sarajeva (daljnje u tekstu: Podnositelj prijave).

Podnositelj prijave je naveo da će potrebnu, obveznu dokumentaciju dostaviti naknadno, te je prijavu dopunio dana 15.9.2023. godine, podneskom broj: UP-03-26-1-023-2/23.

Prijava je podnesena u propisanom roku u smislu članka 16. stavak (1) Zakona o konkurenciji, uz napomenu podnosioca da smatra da transakcija ne podliježe obvezi podnošenja prijave, jer ciljno društvo nije prisutno na tržištu BiH, ali da se ista podnosi iz predostrožnosti.

Podnositelj prijave je naveo da je u trenutku podnošenja ove prijave, već podnio ili planira podnijeti prijavu namjer koncentracije Europskoj komisiji, te nadležnim organima za zaštitu konkurencije u Republici Srbiji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Kosovu, Albaniji, Brazilu, CEMAC-u, Kolumbiji, Izraelu, Keniji, Kuvajtu, Mroku, Nigeriji, Saudijskoj Arabiji i Velikoj Britaniji.

Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 30. stavak (3) Zakona, Potvrdilo o prijemu kompletne i uredne Prijave izdalo dana 08.02.2024. godine pod brojem: UP-03-26-1-023-3/23.

Konkurencijsko vijeće je na temelju podataka iz dostavljene dokumentacije uz Prijavu, izvršilo analizu i utvrdilo sljedeće:

1. Sudionici koncentracije i njihova vlasnička struktura

Sudionici transakcije su gospodarski subjekt **DLH** i gospodarski subjekt **ITA**.

Gospodarski subjekt **DLH**, kao podnositelj prijave

Gospodarski subjekt Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft (**DLH**), sa sjedištem na adresi Venloer Strasse 151-153, 50672 Keln, Njemačka, registriran je u gospodarskom registru lokalnog suda u Kelnu pod registarskim brojem HRB 2168. Prema registru dioničara, njemački investitori posjeduju 74,8% dionica, sa 10,5% dionica, su dioničari iz SAD-a, dok su ostalo sitni pojedinačni dioničari.

DLH je holding društvo Lufthansa Grupe, njemačke avio-kompanije koja obavlja letove ka 320 destinacija u 104 zemlje, pružajući usluge zračnog prijevoza putnika, zračnog prijevoza tereta i povezane usluge.

DLH je članica Star Alliance, koja uključuje Aegean Airlines, Air Canada, Air China, Air India, Air New Zealand, All Nippon Airways, Asiana, Austrian Airlines, Avianca, Brussels Airlines, Copa Airlines, Croatia Airlines, EgyptAir, Ethiopian Airlines, EVA Air, LOT Polish Airlines, Scandinavian Airlines, Shenzhen Airlines, Singapore Airlines, South African Airways, Swiss International Air Lines, TAP Portugal, Thai Airways, Turkish Airlines i United Airlines.

U Bosni i Hercegovini, Lufthansa Grupa nema registrirano ovisno društvo, ali ima dva registrirana predstavništva i to: Austrian Airlines AG i Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, oba na adresi Kurta Schorka 36, Sarajevo.

Lufthansa Grupa obavlja letove iz/za Bosnu i Hercegovinu gdje je ostvarila prihod u 2022. godini, u iznosu od ¹(..)**.

Gospodarski subjekt **ITA**, kao ciljno društvo

Gospodarski subjekt Italia Trasporto Aereo S.p.A., (**ITA**) je društvo utemeljeno sukladno sa zakonima Italije, sa sjedištem na adresi Via Venti Settembre, 97, Rim, Italija, 00187, registrirano pri Privrednom registru u Rimu pod brojem 1590766100.

ITA, koja posluje kao **ITA Airways**, je nacionalni avio-prijevoznik Italije, pretežito aktivna u oblasti pružanja usluga zračnog prijevoza putnika na domaćim i međunarodnim linijama i u potpunom je vlasništvu i pod kontrolom italijanskog Ministarstva ekonomije i financija Italije (MEF).

ITA je članica globalne alijanse avio-kompanija Sky Team, koja uključuje Aerolineas Argentinas, Aeromexico, Air Europa, Air France, China Airlines, China Eastern Airlines Corporation Limited, Czech Airlines, Delta Air Lines, Garuda Indonesia, Kenya Airways, KLM Royal Dutch Airlines, Korean Air, Middle East Airlines, Saudia, TAROM (rumunski avio-prijevoznik), Vietnam Airlines, Xiamen Airlines.

U Bosni i Hercegovini, **ITA** nema registrirano ovisno društvo i ne obavlja letove iz/za Bosnu i Hercegovinu.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene dopuštenosti predmetne koncentracije primijenio odredbe Zakona, Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) i Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10). Pored navedenih odredbi, Konkurencijsko vijeće se u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona koristilo sudsom praksom Evropskog suda i odlukama Evropske komisije.

3. Pravni temelj i oblik predmetne koncentracije

Pravni temelj koncentracije/transakcije je Ugovor o ulaganju zaključen dana (..)**, između Ministarstva privrede i financija Vlade Italije (MEF), kao prodavca, gospodarskog subjekta **DLH**, kao kupca i gospodarskog subjekta **ITA**, kao ciljnog društva.

Ugovor se odnosi na kupovinu 41% dionica u gospodarskom subjektu **ITA** (ciljno društvo) od strane gospodarskog subjekta **DLH**, prilikom čega će **DLH** steći pojedinačnu kontrolu nad **ITA**-om, zbog dodatnih upravljačkih prava.

(..)**.

(..)**.

(..)**.

Pravni oblik koncentracije, predstavlja stjecanje kontrole od strane gospodarskog subjekta **DLH** nad gospodarskim subjektom **ITA**, u smislu članka 12. stavak (1) točka b) (2) Zakona.

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu

¹ (..)** podatak predstavlja poslovnu tajnu

obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Uzimajući u obzir temeljnu djelatnost sudionika koncentracije, a to je pružanja usluga zračnog prijevoza putnika na domaćim i međunarodnim linijama, mjerodavno tržište proizvoda za potrebe ove Prijave definira se kao tržište pružanja usluga redovitog avio-prijevoza putnika, po osnovu mjesta polaska/dolaska iz ili za Bosnu i Hercegovinu, a kao mjerodavno tržište predmetne koncentracije u zemljopisnom smislu je utvrđeno područje Bosne i Hercegovine.

5. Ocjena prijave namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je nakon analize podataka iz Prijave, utvrdilo da sudionici koncentracije nisu bili u obvezi podnijeti prijavu namjere koncentracije budući da nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 14. stavak (1) točke a) i b) Zakona.

Naime, Podnositelj prijave, gospodarski subjekt DLH, na svjetskom tržištu ostvario je ukupan prihod u iznosu od 64.107.179.287,32 KM, dok je Ciljno društvo ostvarilo ukupan prihod na svjetskom tržištu u iznosu od (...)**.

Na tržištu Bosne i Hercegovine, ciljno društvo u 2022. godini nema ostvarenog prihoda, dok je Podnositelj prijave ostvario ukupan prihod u iznosu od (...)**, pružanjem usluga redovitog avio-prijevoza putnika na sljedećim (povratnim) linijama:

Frankfurt - Sarajevo, Beč - Sarajevo, Keln - Sarajevo, Štutgart - Sarajevo, Ciriš - Sarajevo i Dizeldorf - Mostar, te je na ovim konkretnim linijama ostvario tržišno učešće (...)**.

Međutim, ovaj iznos tržišnog udjela Podnositelja prijave, ostvaren na ovim konkretno navedenim linijama u Bosni i Hercegovini, ne može se smatrati mjerodavnim u smislu ispunjenosti uvjeta za obveznu prijavu koncentracije iz članka 14. stavak (1) točke b) Zakona, s obzirom da se mjerodavno tržište predmetne koncentracije ne može tako usko segmentirati, u odnosu na ciljno društvo, koje na njemu nije ni prisutno, odnosno ITA ne leti za Bosnu i Hercegovinu, niti je na istom ostvarila prihod.

Naime, ciljno društvo ne djeluju uopće na teritoriju Bosne i Hercegovine, odnosno na utvrđenom mjerodavnom tržištu njegovo tržišno učešće je (...)** u pogledu letova iz/za Bosnu i Hercegovinu između sudionika koncentracije.

Imajući u vidu da ne postoje horizontalna preklapanja između sudionika koncentracije na utvrđenom mjerodavnom tržištu, te s obzirom da ITA nije uopće bila prisutna u Bosni i Hercegovini, predmetna koncentracija neće imati utjecaja na tržišnu strukturu u Bosni i Hercegovini, niti će dovesti do spriječavanja, ograničavanja ili jačanja vladajućeg položaja koji bi moga imati bilo kakve negativne učinke na tržište u Bosni i Hercegovini.

Prema podacima navedenim u prijavi, sudionici također nemaju planove za istraživanje ili ulaganje u Bosni i Hercegovini, niti je navedena koncentracija usmjerena na mjerodavno tržište Bosne i Hercegovine.

Prvenstveni cilj ove koncentracije, sukladno s ciljevima navedenim u biznis planu, jeste proširivanje portfolio ITA-e, njeno sudjelovanje u svjetskoj alijansi, izgradnju strateškog

partnerstva sa europskim prijevoznicima, i izlazak na strateška zračna čvorišta i ekonomski održive rute, kako bi povećala broj korisnika na dugo-linijskim letovima, te obezbijedila italijanskim korisnicima širi spektar putničkih letova.

Konkurencijsko vijeće je iz navedenog razloga odlučilo kao u izreci ovog Zaključka.

6. Administrativna pristojba

Podnositelj Prijave na ovaj Zaključak, sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 108. točka c) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan je platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopušten priziv.

Broj UP-03-26-1-023-5/23

08. veljače 2024. godine

Sarajevo

Predsjednica

Adisa Begić

Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези с чл. 12., 14. и 16. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), а рјешавајући по Пријави намјере концентрације привредног субјекта Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Келн, Њемачка, запримљеној дана 21.6.2023. године, под бројем: УП-03-26-1-023-1/23, на 2. сједници одржаној дана 08.02.2024. године, донио је

ЗАКЉУЧАК

- Одбацује се Пријава намјере концентрације привредног субјекта Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Келн, Њемачка, која се односи на куповину 41% акција са додатним управљачким правима у привредном субјекту Italia Transporto Aero S.p.a. Италија, ради непостојања обавезе подношења пријаве, у смислу члана 14. став (1) Закона о конкуренцији.
- Обавезује се привредни субјекат Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Келн, Њемачка, да уплати административну таксу у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
- Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентијски савјет) је дана 21.6.2023. године, под бројем: УП-03-26-1-023-1/23, запримио Пријаву концентрације (даље у тексту: Пријава) привредног субјекта Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, Келн, Њемачка (даље у тексту: Подносилац пријаве или **DLH**), која се односи на куповину 41% акција са додатним управљачким правима у привредном субјекту Italia Transporto Aero S.p.a. Италија (даље у тексту: **ITA**).

Привредни субјекат **DLH**, пријаву концентрације Конкурентијском савјету поднио је путем пуномоћника, тј. адвоката Нихада Сијерчића из Сарајева. (даље у тексту: Подносилац пријаве).

Подносилац пријаве је навео да ће потребну, обавезну документацију доставити накнадно, те је пријаву допунио

дана 15.9.2023. године, поднеском број: УП-03-26-1-023-2/23.

Пријава је поднесена у прописаном року у смислу члана 16. став (1) Закона о конкуренцији, уз напомену подносиоца да сматра да трансакција не подлијеже обавези подношења пријаве, јер циљно друштво није присутно на тржишту БиХ, али да се иста подноси из предострожности.

Подносилац пријаве је навео да је у тренутку подношења ове пријаве, већ поднио или планира поднијети пријаву намјере концентрације Европској комисији, те надлежним органима за заштиту конкуренције у Републици Србији, Црној Гори, Сјеверној Македонији, Косову, Албанији, Бразилу, СЕМАС-у, Колумбији, Израелу, Кенији, Кувајту, Мроку, Нигерији, Саудијској Арабији и Великој Британији.

Конкуренијски савјет је у смислу члана 30. став (3) Закона, Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве издао дана 08.02.2024. године под бројем: УП-03-26-1-023-3/23.

Конкуренијски савјет је на основу података из достављене документације уз Пријаву, извршило анализу и утврдило сљедеће:

1. Учесници концентрације и њихова власничка структура

Учесници трансакције су привредни субјекат DLH и привредни субјект ИТА.

Привредни субјекат DLH, као подносилац пријаве

Привредни субјекат Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft (DLH), са сједиштем на адреси Venloer Strasse 151-153, 50672 Келн, Њемачка, регистрован је у привредном регистру локалног суда у Келну под регистарским бројем ХРБ 2168. Према регистру акционара, њемачки инвеститори посједују 74,8% акција, са 10,5% акција, су акционари из САД-а, док су остало ситни појединачни акционари.

DLH је холдинг друштво Lufthansa Групе, њемачке авио-компаније која обавља летове ка 320 дестинација у 104 земље, пружајући услуге зрачног пријевоза путника, зрачног превоза терета и повезане услуге.

DLH је чланица Star Alliance, која укључује Aegean Airlines, Air Canada, Air China, Air India, Air New Zealand, All Nippon Airways, Asiana, Austrian Airlines, Avianca, Brussels Airlines, Copa Airlines, Croatia Airlines, EgyptAir, Ethiopian Airlines, EVA Air, LOT Polish Airlines, Scandinavian Airlines, Shenzhen Airlines, Singapore Airlines, South African Airways, Swiss International Air Lines, TAP Portugal, Thai Airways, Turkish Airlines и United Airlines.

У Босни и Херцеговини, Lufthansa Група нема регистровано зависно друштво, али има два регистрована представништва и то: Austrian Airlines AG и Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, оба на адреси Kurta Schorka 36, Сарајево.

Lufthansa Група обавља летове из/за Босну и Херцеговину гдје је остварила приход у 2022. години, у износу од ¹(..)**.

Привредни субјекат ИТА, као циљно друштво

Привредни субјекат Italia Trasporto Aereo S.p.A., (ITA) је друштво основано у складу са законима Италије, са сједиштем на адреси Via Venti Settembre, 97, Рим, Италија, 00187, регистровано при Привредном регистру у Риму под бројем 1590766100.

ИТА, која послује као ITA Airways, је национални авио-пријевозник Италије, претежно активна у области пружања услуга зрачног пријевоза путника на домаћим и међународним линијама и у потпуном је власништву и под контролом италијанског Министарства економије и финансија Италије (МЕФ).

ИТА је чланица глобалне алијансе авио-компанија Sky Team, која укључује Aerolineas Argentinas, Aeromexico, Air Europa, Air France, China Airlines, China Eastern Airlines Corporation Limited, Czech Airlines, Delta Air Lines, Garuda Indonesia, Kenya Airways, KLM Royal Dutch Airlines, Korean Air, Middle East Airlines, Saudia, TAROM (румунски авио-превозник), Vietnam Airlines, Xiamen Airlines.

У Босни и Херцеговини, ИТА нема регистровано зависно друштво и не обавља летове из/за Босну и Херцеговину.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренијски савјет је у провођењу поступка оцјене допуштености предметне концентрације примјенио одредбе Закона, Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјекта ("Службени гласник БиХ", број 34/10) и Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10). Поред наведених одредби, Конкуренијски савјет се у складу са чланом 43. став (7) Закона користио судском праксом Европског суда и одлукама Европске комисије.

3. Правни основ и облик предметне концентрације

Правни основ концентрације/трансакције је Уговор о улагању закључен дана (..)**¹, између Министарства привреде и финансија Владе Италије (МЕФ), као продавца, привредног субјекта DLH, као купца и привредног субјекта ИТА, као циљног друштва.

Уговор се односи на куповину 41% акција у привредном субјекту ИТА (циљно друштво) од стране привредног субјекта DLH, приликом чега ће DLH стећи појединачну контролу над ИТА-ом, због додатних управљачких права.

(..)**.

(..)**.

(..)**.

Правни облик концентрације, представља стицање контроле од стране привредног субјекта DLH над привредним субјектом ИТА, у смислу члана 12. став (1) тачка б) (2) Закона.

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно

¹ (..)** податак представља пословну тајну

разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Узимајући у обзир основну дјелатност учесника концентрације, а то је пружања услуга зрачног превоза путника на домаћим и међународним линијама, релевантно тржиште производа за потребе ове Пријаве дефинише се као тржиште пружања услуга редовног авио-пријевоза путника, по основу мјеста поласка/доласка из или за Босну и Херцеговину, а као релевантно тржиште предметне концентрације у географском смислу је утврђено подручје Босне и Херцеговине.

5. Оцјена пријаве намјере концентрације

Конкурenciјски савјет је након анализе података из Пријаве, утврдио да учесници концентрације нису били у обавези поднијети пријаву намјере концентрације будући да нису испуњени услови прописани чланом 14. став (1) тачке а) и б) Закона.

Наиме, Подносилац пријаве, привредни субјекат DLH, на свјетском тржишту остварио је укупан приход у износу од 64.107.179.287,32 KM, док је Циљно друштво остварило укупан приход на свјетском тржишту у износу од (...)**.

На тржишту Босне и Херцеговине, циљно друштво у 2022. години нема оствареног прихода, док је Подносилац пријаве остварио укупан приход у износу од (...)**, пружањем услуга редовног авио-пријевоза путника на сљедећим (повратним) линијама:

Франкфурт - Сарајево, Беч - Сарајево, Келн - Сарајево, Штутгарт - Сарајево, Цирих - Сарајево и Дизелдорф - Мостар, те је на овим конкретним линијама остварио тржишно учешће (...)**.

Међутим, овај износ тржишног учешћа Подносиоца пријаве, остварен на овим конкретно наведеним линијама у Босни и Херцеговини, не може се сматрати релевантним у смислу испуњености услова за обавезну пријаву концентрације из члана 14. став (1) тачке б) Закона, с обзиром да се релевантно тржиште предметне концентрације не може тако уско сегментирати, у односу на циљно друштво, које на њему није ни присутно, односно ИТА не лети за Босну и Херцеговину, нити је на истом остварила приход.

Наиме, циљно друштво не дјелује уопште на територији Босне и Херцеговине, односно на утврђеном релевантном тржишту његово тржишно учешће је (...)** у погледу летова из/за Босну и Херцеговину између учесника концентрације.

Имајући у виду да не постоје хоризонтална преклапања између учесника концентрације на утврђеном релевантном тржишту, те с обзиром да ИТА није уопште била присутна у Босни и Херцеговини, предметна концентрација неће имати утицаја на тржишну структуру у Босни и Херцеговини, нити ће довести до спријечавања, ограничавања или јачања доминантног положаја који би мога имати било какве негативне ефекте на тржиште у Босни и Херцеговини.

Према подацима наведеним у пријави, учесници такође немају планове за истраживање или улагање у Босни и Херцеговини, нити је наведена концентрација усмјерена на релевантно тржиште Босне и Херцеговине.

Првенствени циљ ове концентрације, у складу с циљевима наведеним у бизнис плану, јесте проширивање портфолио ИТА-е, њено учешће у свјетској алијанси, изградњу стратешког партнерства са европским превозницима, и излазак на стратешка зрачна чворишта и економски одрживе руте, како би повећала број корисника

на дуго-линијским летовима, те обезбједила италијанским корисницима шири спектар путничких летова.

Конкурenciјски савјет је из наведеног разлога одлучио као у диспозитиву овог Закључка.

6. Административна такса

Подносилац Пријаве на овај Закључак, у складу са чланом 2. Тарифни број 108. тачка ц) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурenciјским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан је платити административну таксу у укупном износу од 1.000,00 KM у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

7. Поука о правном лијеку

Против овог Закључка није допуштена жалба.

Број УП-03-26-1-023-5/23

08. фебруара 2024. године

Сарајево

Предсједница

Адиса Бегих

UPRAVA BOSNE I HERCEGOVINE ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA BILJA

253

Na osnovu člana 86. stav (2) Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", 23/03), člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), člana 5. stav (1) Pravilnika o mjerama za sprječavanje širenja i kontrole krompirovih cistolikih nematoda ("Službeni glasnik BiH", broj 98/12), člana 3. stav (1) tačka a) Pravilnika o provođenju systemske kontrole i preduzimanju mjera u cilju sprječavanja unošenja, širenja i kontrole smeđe truleži krompira i bakterijalnog uvenuća na krompiru i paradajzu prouzrokovanih bakterijom *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. ("Službeni glasnik BiH", broj 90/09) i člana 3. stav (1) Pravilnika o provođenju systemske kontrole i preduzimanju mjera u cilju sprječavanja unošenja, širenja i kontrole prstenaste truleži gomolj krompira koju uzrokuje bakterija *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al. ("Službeni glasnik BiH", broj 90/09), člana 5. Pravilnika o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja uzročnika bolesti vretenaste krtole krompira – *Potato spindle tuber viroid* ("Službeni glasnik BiH", broj 30/13) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

PROGRAM POSEBNOG NADZORA (SISTEMSKE KONTROLE) KARANTINSKIH ŠTETNIH ORGANIZAMA NA KROMPIRU U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2024. GODINU

1. UVOD

Jedna od obaveza Uprave Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i nadležnih organa entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je provođenje posebnog nadzora pod kojim se podrazumijeva sistematsko prikupljanje i čuvanje podataka o prisutnosti štetnih organizama, praćenje i implementacija programa, a uključuje inspeksijske preglede, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematsko istraživanje nad zaraženim, ugroženim i nezaraženim područjima.

Ova obaveza proističe iz Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", broj 23/03) (u daljnjem tekstu: Zakon), Pravilnika o listama štetnih organizama, listama bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata ("Službeni glasnik BiH", broj 48/13), Pravilnika koji regulišu zdravlje krompira

(koji su navedeni u preambuli ovog Programa), kao i Međunarodne konvencije o zaštiti bilja.

Bosna i Hercegovina je u svoje fitosanitarno zakonodavstvo ugradila odredbe iz direktiva i odluka EU kojima se propisuje obaveza praćenja određenih štetnih organizama na krompiru, način njihova praćenja, kao i provedba određenih fitosanitarnih mjera.

Uvažavajući pomenute obaveze, a prije svega radi zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje, od 2011. godine u kontinuitetu se provodi Program posebnog nadzora (sistemske kontrole) karantinskih štetnih organizama u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Poseban nadzor), a na osnovu odobrenih godišnjih programa.

2. CILJEVI POSEBNOG NADZORA

Poseban nadzor se provodi s ciljem utvrđivanja prisustva, odnosno odsustva karantinskih štetnih organizama na krompiru na mjestima ulaska pošiljki krompira koje se uvoze u BiH, te na mjestima proizvodnje sjemenskog i merkantilnog krompira, distributivnim centrima i mjestima skladištenja.

U osiguranju postizanja postavljenog cilja, posebnim nadzorom, istražiti će se šire područje, odnosno lokaliteti, na kojima se u BiH uzgaja krompir kako bi se odredio status istraživanog područja u odnosu na ciljane organizme, te utvrdila moguća putanja njihovog ulaska i/ili širenja u BiH. Bitan cilj posebnog nadzora je i ispunjavanje fitosanitarnih uslova za proizvodnju, premještanje i posebno izvoz krompira.

3. MJESTO I PREDMET NADZORA

Poseban nadzor, radi detekcije karantinskih štetnih organizama na krompiru, provodiće se na cijeloj teritoriji BiH. Posebni nadzor i provođenje mjera provodit će nadležni organi entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u koordinaciji i saradnji s Upravom.

Poseban nadzor na području Republike Srpske provode nadležni organi i ovlaštene institucije u Republici Srpskoj, Poseban nadzor na području Federacije BiH provode nadležni federalni inspektori i ovlašteni federalni Zavodi, Poseban nadzor na području Brčko distrikta BiH provode nadležne ovlaštene stručne službe Brčko distrikta BiH.

Nadzor nad karantinskim štetnim organizamima na krompiru u 2024. godini u Republici Srpskoj, finansiranje i izvješćavanje provodi se u skladu sa Programom posebnog nadzora karantinskih štetnih organizama na krompiru u Republici Srpskoj u 2024. godini, koji je usklađen sa Programom posebnog nadzora (sistemske kontrole) karantinskih štetnih organizama na krompiru u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu.

Odabir odgovarajućih lokacija vršit će se na osnovu biologije ciljanih štetnih organizama, klimatske pogodnosti za njihov razvoj, geografske distribucije i veličine komercijalnih proizvodnih područja krompira kao glavne biljke domaćina i zastupljenih sorti. Vrijeme vršenja nadzora odredit će se na osnovu životnih ciklusa ciljanih štetnih organizama, njihove biologije i fenologije biljaka domaćina.

Posebnim nadzorom, osim krompira, obuhvatit će se i druge biljke domaćini ciljanih štetnih organizama (gajene i samonikle), te zemljište na kojem se proizvode ili rastu i voda koja se koristi za navodnjavanje i otpadne vode iz prerađivačkih kapaciteta. Ostale biljke domaćini bit će obuhvaćene nadzorom, postupkom slučajnog uzorkovanja ili ukoliko se prilikom vršenja pregleda uoče simptomi koji upućuju na moguću zarazu ciljanim štetnim organizmima.

4. PODRUČJE I METOD RADA

Područje rada su mjesta ulaska, proizvodnje, prerade i distribucije krompira u BiH. Nadzorom će biti obuhvaćena mjesta ulaska pošiljki krompira na graničnim prijelazima, kao mogućeg puta unošenja karantinskih štetnih organizama u BiH, kao i mjesta na kojima se krompir uzgaja (zemlja i usjevi za proizvodnju sjemenskog i merkantilnog krompira) i prostori u kojima se dorađuje, čuva i skladišti.

Poseban nadzor nad prisustvom karantinskih štetnih organizama u sjemenskom i merkantilnom krompiru odvija se u fazama:

I Faza - Uzimanje uzoraka tla u cilju ispitivanja cistolikih krompirovih nematoda sa proizvodnih površina na kojima se planira uzgajati krompir.

II Faza - pregled krompira u vegetaciji (od početka aprila)

III Faza - pregled gomolja krompira prilikom vađenja (maj - oktobar)

IV Faza- uzorkovanje zemlje nakon vađenja krompira s ciljem ispitivanja na prisutvo galovih krompirovih nematoda u sjemenskoj i merkantilnoj proizvodnji i cistoloikih nematoda u merkantilnoj proizvodnji.

V Faza - pregled gomolja krompira u magacinima proizvođača (septembar-oktobar)

VI Faza- pregled gomolja krompira u distributivnim centrima i zbirnim magacinima prerađivača (oktobar).

Planirani broj zvaničnih uzoraka i geografski raspored za laboratorijsko ispitivanje latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* iz uvoza dat je u Tabeli 1.

Planirani broj i geografski raspored za vizuelni pregled i laboratorijsko ispitivanje prisustva latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u domaćem merkantilnom krompiru kao i vode i korovske biljke *Solanum dulcamara* dat je u Tabeli 2.

U oviru vizuelnih pregleda na prisustvo simptoma latentne infekcije fitopatogenim bakterijama *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, vrši se i vizuelni pregled na prisustvo simptoma infekcije fitopatogenom gljivom *Synchytrium endobioticum* uzročnika bolesti raka krompira i *Potato spindle tuber viroid*, vretenaste gomolja krompira.

Uzorkovanje se vrši u skladu sa Instrukcijom za uzorkovanje i zdravstveni pregled krompira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).

Samo u slučaju postojanja sumnje na zarazu fitopatogenom gljivom *Synchytrium endobioticum* i *Potato spindle tuber viroid* potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu*.

Prilikom pregleda i uzimanja uzoraka iz uvoza treba obratiti pažnju na eventualno prisustvo *Epitrix spp.* posebno na pošiljkama krompira gdje je zemlja porijekla Portugal i Španija gdje je otkriven ovaj štetni organizam. U slučaju postojanja očiglednih simptoma potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu.

4.1. Analiza gomolja krompira na prisustvo *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*

Tab. 1. Distribucija broja zvaničnih uzoraka za laboratorijsko ispitivanje latentne infekcije *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* iz uvoza

Uzorci	FBIH	R. Srpska	Brčko Distrikt
Uvezeni sjemenski krompir	14	14	2
Uvezeni merkantilni krompir	14	14	2
Ukupno:	28	28	4
UKUPNO ZA BIH	60		

Tab. 2. Pregled distribucije i broja uzoraka za vizuelni pregled i laboratorijsko ispitivanje prisustva latentne infekcije *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u domaćem merkantilnom krompiru kao i vode i korovske biljke *Solanum dulcamara* u pojedinačnim administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama

Regije/Kanton	Samo vizuelni pregled (broj)	Pregled sa uzorkovanjem radi testiranja latentne infekcije (broj)	Uzorkovanje merkantilnog krompira u skladištima proizvođača/trapovi (broj)	Domaći merkantilni krompir distributivni centri i prodajna mjesta	Voda, otpadne vode i korov <i>Solanum dulcamara</i> *
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE					
Unsko-sanski kanton	7	3	6		
Kanton Posavski	3	2	4		
Tuzlanski kanton	7	3	17		
Zeničko-dobojski kanton	7	3	15		
Bosansko-podrinjski kanton	5	2	8		
Srednjobosanski kanton	9	5	16		
Hercegovačko-neretvanski kanton	8	8	8		
Zapadno-hercegovački kanton	9	15	7		
Kanton Sarajevo	3	3	7		
Kanton 10	8	5	22		
Ukupno:	66	49	110	35	9
REPUBLIKA SRPSKA					
Regija Prijedor**	6	3	7		
Regija Banja Luka**	18	6	53		
Regija Doboj**	6	2	9		
Regija Bijeljina**	10	5	18		
Regija I. Sarajevo**	18	6	38		
Regija Trebinje**	8	3	9		
Ukupno:	66	25	134	35	9
BRČKO DISTRIKT BiH					
Brčko Distrikt BiH	8	5	0	2	2
Ukupno za BiH:	140	72	251	72	20
UKUPNO UZORAKA			415		

*Od planiranog ukupnog broja uzoraka obavezno je uzeti najmanje po 2 uzorka otpadnih voda u prerađivačkim centrima u različitim vremenskim intervalima u skladu sa procjenom rizika na osnovu dinamike uvoza krompira u te prerađivačke kapacitete

**Regioni su usaglašeni s organizacijom Inspektorata Republike Srpske

4.1.1. Sjemenski krompir

Obavezno uraditi vizuelne preglede (1% od ukupne površine). Obavezno ispitati svaku partiju/lot domaćeg sjemenskog krompira na prisustvo *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u okviru zdravstvene kontrole proizvodnje sjemena krompira i stručnog nadzora.

4.1.2. Druge biljke domaćini

Kao domaćini fitopatogene bakterije bilje iz porodice *Solanaceae* (paradajz, paprika, patlidžan i dr.) i pelargonija su uključene u posebni nadzor prisustva bakterije *Ralstonia solanacearum* u okviru nadzora drugih karantinskih štetnih organizama. Ako provjera na prisustvo bakterije *Ralstonia solanacearum* nije pokazala ništa sumnjivo, ovaj nalaz također ulazi u finalni izvještaj. Vizuelni pregled paradajza se vrši i na prisustvo *Potato spindle tuber viroid*, a samo u slučaju postojanja sumnje na zarazu potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu.

Broj vizuelnih pregleda kod usjeva u proizvodnji paradajza i u proizvodnji presadnica je 24 u Republici Srpskoj, 24 u Federaciji BiH i 2 u Brčko distriktu BiH.

U slučaju postojanja simptoma bolesti uzimaju se uzorci i šalju na laboratorijska ispitivanja mogućeg prisustva *Ralstonia solanacearum* i *Potato spindle tuber viroid*.

4.1.3. Voda i korov *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat)

Uzorkovanje otpadnih voda u prerađivačkoj industriji krompira i u vodotocima u blizini proizvodnih parcela krompira radi laboratorijskog pregleda na prisustvo *Ralstonia*

solanacearum vrše predstavnici ovlaštenih institucija u skladu sa planom navedenim u Tabeli 2.

Uzorci vode trebaju biti uzeti na mjestima gdje se ta voda skuplja, a treba uzeti i uzorak otpada (zemlje) u kontejneru u koji se odlaže otpad. Uzima se i uzorak tla u ekonomskom dvorištu prerađivačkog objekta.

Prikupljeni uzorci vode i korova *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat) će se u laboratoriji testirati na prisustvo bakterije *Ralstonia solanacearum*. Prilikom uzimanja uzoraka treba biti posebno oprezan u pogledu mogućeg nalaza korovske biljke *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat). U slučaju nalaza ovih biljaka uzima se uzorak za ispitivanje latentne infekcije bakterijom *Ralstonia solanacearum*.

Vrijeme pregleda: druga polovina avgusta (savjetuje se da se u slučaju potrebe uzorkovanje ponovi nakon dvije sedmice).

4.2. Analiza zemljišta na kojem je uzgajan krompir i druge biljne vrste na prisustvo karantinskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*

Pri kontroli na prisustvo karantinskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*, predstavnici ovlaštenih institucija će izvršiti uzorkovanje i analizu zemljišta na kojem je uzgajan krompir i druge biljne vrste.

Pri opisu mjesta uzimanja uzoraka (koji navodimo u zapisniku o uzimanju uzoraka i prijavi uzoraka) potrebno je što detaljnije opisati mjesto uzorkovanja sa obaveznim unošenjem GPS pozicije.

Tab.3. Pregled distribucije i broja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje na prisustvo karantinskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* u administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama**

Regije/Kanton	Parcele sa merkantilnim krompirom	Bilje iz Priloga I Pravilnika o mjerama za sprječavanje širenja i kontrole krompirovih cistolikih nematoda	Sistematska uzorkovanja	Uzorci iz pakirnice i iz distribucije krompira	Uvoz krompira***	Ukupno
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE						
Unsko-sanski kanton	5	1	0	1	4	11
Kanton Posavski	2	1	0	1	6	10
Tuzlanski kanton	5	1	0	1	0	7
Zeničko-dobojski kanton	5	1	0	1	0	7
Bosansko-podrinjski kanton	3	1	0	1	0	5
Srednjobosanski kanton	8	1	0	1	0	10
Hercegovačko-neretvanski kanton	12	1	11	1	2	27
Zapadno-hercegovački kanton	11	1	9	1	4	26
Kanton Sarajevo	3	1	0	1	0	5
Kanton 10	6	1	0	1	4	12
Ukupno:	60	10	20	10	20	120
REPUBLIKA SRPSKA						
Regija Prijedor*	8	2	0	2		12
Regija Banja Luka*	28	3	10	6		47
Regija Doboj*	7	1	0	2		10
Regija Bijeljina*	10	4	0	4		18
Regija I. Sarajevo*	37	0	10	4		51
Regija Trebinje*	16	0	0	2		18
Ukupno:	106	10	20	20	40	196
BRČKO DISTRIKT BiH						
Brčko Distrikt BiH	14	6	4	4	2	30
Ukupno za BiH:	180	26	44	34	62	346

*Regioni su usaglašeni sa organizacijom Inspektorata Republike Srpske

**Prilikom ispitivanja uzoraka na prisustvo karantinskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* treba obratiti pažnju na eventualno prisustvo *Ditylenchus destructor* Thorne.

***Ukupno planiran broj uzoraka krompira iz uvoza za FBiH je 20, a planirani broj uzoraka po pojedinim kantonima je orijentacion i može biti promijenjen ovisno od frekvencije uvoza na pojedinim GP

4.2.1. Sjemenski krompir

Obavezno ispitati parcele za uzgoj sjemenskog krompira na prisustvo *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, u okviru zdravstvene kontrole proizvodnje sjemena krompira i stručnog nadzora.

Uzorkovanje zemlje u cilju ispitivanja na prisustvo cistolikih krompirovih nematoda može biti u jesen tekuće godine, a podaci se mogu koristiti za Program u narednoj godini. Nosioći Programa su obavezni dostaviti Izvještaje za te uzorke 15 dana poslije objave Programa za narednu godinu. Ovo uzorkovanje i ispitivanje ima za cilj da proizvođači krompira mogu koristiti ovaj nalaz prije zasnivanja, odnosno prijave sjemenske proizvodnje.

5. IZVRŠITELJI POSEBNOG NADZORA

Pregled usjeva domaćeg sjemenskog i merkantilnog krompira, pregled paradajza i pelargonije, kao i korovske biljke *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat), te pregled gomolja u skladištima proizvođača, uzimanje uzoraka i dijagnostičko laboratorijska ispitivanja uzetih uzoraka krompira (vlastitih i inspeksijskih), paradajza, pelargonije, korovske biljke *Solanum dulcamara* vode i zemljišta vršit će ovlaštene institucije u skladu sa ovlaštenjima koja su im dodijeljena.

Uzimanje uzoraka krompira iz uvoza kao i vršenje pregleda i uzorkovanje krompira u skladištima prerađivača, odnosno u distributivnim centrima, vršit će fitosanitarni inspektori inspektorata entiteta i Brčko distrikta BiH.

6. LABORATORIJSKE ANALIZE

6.1. Pregled broja uzoraka za ispitivanje latentne infekcije

Pregled broja i rasporeda uzoraka za ispitivanje latentne infekcije sa *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter*

michiganensis ssp. *sepedonicus* raznih kategorija krompira u pojedinim administrativnim jedinicama na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine naveden je u Tabeli 2.

Pregled distribucije i broja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje na prisustvo karantinskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* u administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama naveden je u Tabeli 3.

6.2. Laboratorijske dijagnostičke procedure

Laboratorijska ispitivanja uzoraka vršit će se u skladu sa odredbama Pravilnika navedenim u preambuli ovog Programa. **Laboratorijski izvještaji, osim rezultata analiza, obavezno moraju sadržavati metode po kojima je vršena detekcija.**

7. KARTOGRAFSKI PRIKAZ POSEBNOG NADZORA

Na osnovu rezultata provođenja posebnog nadzora, uzorkovanja i izvještaja iz laboratorija bit će izrađena karta geografske disperzije pregledanih površina i lokacija uzorkovanja nadziranih karantinskih štetnih organizama krompira.

Svaka lokacija uzorkovanja treba da je jasno prikazana na karti Bosne i Hercegovine i da pokazuje mjesto odakle su uzeti uzorci (napomena uz odgovarajući sistem za ponovnu identifikaciju), uz obavezu korištenja GPS-a.

8. EVIDENTIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

Svi izvršioci posebnog nadzora su obavezni dostaviti Upravi izvještaj o provedenom Programu posebnog nadzora u skladu sa rokovima za realizaciju pojedinih faza.

Svi izvršioci posebnog nadzora obavezni su blagovremeno izvještavati Upravu i nadležne organe entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o posebnim događajima

tokom provođenja Programa, a posebno o svim slučajevima otkrivanja (detekcije) štetnih organizama koji su predmet posebnog nadzora.

Izvještaj o provođenju Programa na teritoriji entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izvršioci posebnog nadzora obavezni su dostaviti nadležnim entitetskim ministarstvima za poljoprivredu, odnosno Odjelu za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Uprava, entitetska ministarstva nadležna za poljoprivredu, Odjel za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH i inspektorati entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sačiniti će zajedno finalni godišnji izvještaj.

Finalni godišnji Izvještaj o provođenju Programa posebnog nadzora Uprava će proslijediti:

- DG SANTE pri Evropskoj Komisiji.

Finalni godišnji Izvještaj prema Evropskoj Komisiji se šalje za period 01.06. tekuće godine do 31.05. naredne godine.

Nakon usvajanja ovog Izvještaja Uprava će o istom obavijestiti entitetska ministarstva nadležna za poljoprivredu, Odjel za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH i inspektorate entiteta i Brčko distrikta BiH.

9. FINANSIRANJE

Provođenje Programa posebnog nadzora, koji provode nadležni organi entiteta i Brčko distrikta BiH, u proizvodnji finansira se iz budžeta entiteta i Brčko distrikta BiH. Troškove analize uzoraka iz uvoza, snosi uvoznik.

10. POSEBNE ODREDBE

Samo u slučaju postojanja sumnje na prisustvo (infekcija/infestacija) štetnim organizmima *Synchytrium endobioticum* uzročnika bolesti raka krompira, *Potato spindle tuber viroid*, vretenastog gomolja krompira i *Ditylenchus destructor* Thorne, nosioci nadzora predlažu izmjenu i dopunu program u tom dijelu. Izmjene i dopune će biti donešene po istoj proceduri kao i Program.

Broj uzoraka koji je predviđen programom nadzora ne može se mijenjati iz jedne faze u drugu. Broj uzoraka naveden u tabeli 1, 2 i 3 je minimalan broj, a ukoliko se procijeni da je potrebno uzet će se veći broj uzoraka.

Program posebnog nadzora (sistemske kontrole) karantinskih štetnih organizama na krompiru u BiH za 2024. godinu stupa na snagu narednog dana od dana donošenja.

11. PRILOZI

11.1. Uputa o obavljanju fitosanitarnog pregleda uskladištenog merkantilnog krompira (Prilog I)

11.2. Tok vizuelnog pregleda (Prilog II)

11.3. Zapisnik za poseban nadzor krompira (Prilog III)

11.4. Tabela 1. - Obrazac evidencije (za svaki karantinski štetni organizam posebno u krompiru) (Prilog IV)

11.5. Tabela 2. - Obrazac evidencije o kontrolisanim proizvođačima (Prilog V)

11.6. Tabela 3. - Obrazac evidencije o kontroli u distributivnim centrima (kontrolisani) (Prilog VI)

11.7. Obrazac 1. Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja prstenaste truleži *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* u 2024. godini.

Obrazac 2. Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja smeđe truleži *Ralstonia solanacearum* u 2024. godini (Prilog VII)

Broj 06-02-2-2-12/24

11. marta 2024. godine
Sarajevo

Direktor
Predrag Jović, s. r.

PRILOG I

UPUTA

O OBAVLJANJU FITOSANITARNOG PREGLEDA MERKANTILNOG KROMPIRA

Sve ovlaštene institucije u postupku fitosanitarnog pregleda merkantilnog krompira na području svog djelovanja, kao i fitosanitarni inspektori u distributivnim centrima, dužni su provoditi slijedeće aktivnosti:

1. Vizuelni pregled

- Način pregleda – vizuelni pregled gomolja krompira na prisustvo karakterističnih simptoma karantinski štetnih organizama krompira se obavlja na slijedeći način:
 - tok pregleda – opis toka pregleda naveden je u Prilogu II;
 - šema za formiranje uzorka merkantilnog krompira na prisustvo karantinskih štetnih organizama je propisana u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krompira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).
- Jedinica pregleda u magacinu i distributivnom centru je lot.
- Zapisnik iz Priloga III se odnosi na ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KROMPIRA (poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu) obilježava se vašim brojem.
- Način popunjavanja Tabele 1 iz Priloga III. Kolona vizuelni pregled i presijecanje gomolja se uvijek popunjava sa - da. Kolona uzorkovanje za laboratorijsku analizu se popunjava na slijedeći način:
 - ne – ukoliko nije bilo karakterističnih simptoma;
 - da – ukoliko je bilo karakterističnih simptoma i to samo za onaj štetni organizam na koji se simptomi odnose (broj izvještaja laboratorije upisuje se samo za taj štetni organizam), i
 - da – za *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*. u tabeli ukoliko se uzorkuje na prisustvo latentne infekcije. U slučaju uzorkovanja na prisustvo latentne infekcije, to se dodaje i u napomeni.
- Vrijeme pregleda: – oktobar;
- Mjesto pregleda:
 - Skladište proizvođača merkantilnog krompira (ovlaštene institucije);
 - Distributivni centri (fitosanitarni inspektori);
- Predmet pregleda: Pri fitosanitarnom pregledu prati se prisustvo karakterističnih simptoma koje prouzrokuju slijedeći karantinski štetni organizmi:
 - Fitopatogene bakterije: *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*.
 - Nematode: *Globodera rostochiensis* (Woll.) i *Globodera pallida* (Stone) *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*.
 - Fitopatogena gljiva *Synchytrium endobioticum* i viroid *Potato spindle tuber viroid*.

2. Evidencije za bazu podataka

Nakon završetka Programa posebnog nadzora popunjene tabele u elektronskoj formi je potrebno dostaviti Upravi, na e-mail: infooprava@uzzb.gov.ba

Rok za završetak navedenih poslova je 31. decembar 2024. godine.

3. Laboratorijska analiza

- a) Laboratorijska analiza merkantilnog krompira u slučaju sumnje na prisustvo karantinskih štetnih organizama:
 - i) U slučaju sumnje na prisustvo karantinskih štetnih organizama formirati uzorak od gomolja sa simptomima, koji se proslijeđuje u ovlaštenu laboratoriju na analizu.
- b) Laboratorijska analiza merkantilnog krompira na prisustvo latentne infekcije karantinskih bakterija *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* prema planu programa posebnog nadzora:
 - i) Obavezno uzorkovanje i laboratorijska analiza 200 gomolja na prisustvo latentnih infekcija karantinskih bakterija.
- c) Laboratorijska analiza u slučaju sumnje na prisustvo karantinskih nematoda:
 - i) U slučaju sumnje na prisustvo karantinskih nematoda potrebno je formirati uzorak od gomolja sa simptomima koji se proslijeđuje na analizu u ovlaštenu laboratoriju.

PRILOG II**TOK VIZUELNOG PREGLEDA**

1. **Uzeti gomolje na način propisan** u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krompira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).
2. **Formirati uzorak od 200 gomolja.**
 - Napomena: Prilikom uzimanja uzorka rukovoditi se prvenstveno uzimanjem gomolja sa karakterističnim simptomima uz dopunu do potrebnog broja (200) sa gomoljima bez simptoma.
3. **Izvršiti vizuelni pregled svakog uzorka od 200 gomolja** na prisustvo simptoma karantinskih štetnih organizama, te izdvojiti sve krtole sa simptomima.
4. **Presijecanje gomolja:** Sve gomolje sa simptomima za koje se sumnja da imaju simptome bolesti u unutrašnjem dijelu gomolja treba presjeći. Ukoliko takvih gomolja nema potrebno je presijecati gomolje bez simptoma do broja od 200 gomolja.
5. **U slučaju utvrđivanja karakterističnih simptoma** karantinskih štetnih organizama potrebno je hitno obavjestiti nadležnog fitosanitarnog inspektora, koji će formirati uzorak od gomolja s karakterističnim simptomima i osigurati njihov transport do ovlaštene laboratorije.

PRILOG III

**ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KROMPIRA
(poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu)****Broj:** br. regije-br. službe - faza (I, II, III, IV i V) – vaš broj/podbrojevi lotova/godina

Npr.: 01–01a- III-10/1,2,3,4,5,6,7..../2024.

Datum:**Šifre uzorka:**

Podaci o proizvođaču/skladištaru

Naziv:	
Adresa:	
Telefon:	
Broj poljoprivrednog gazdinstva:	

Podaci o usjevu

Region/Kanton:	
Općina:	
Katastarska općina:	
Potes:	
Pregledana površina :	
Porijeklo usjeva:	
Zalivni sistem:	
GPS koordinate:	
Merkantilni krompir/sorta	
Sjemenski krompir/sorta	
Ostali uzorci	

Podaci o magacinu

Region/Kanton:	
Općina:	
Vrsta magacina:	
Kapacitet magacina:	
Broj lotova u magacinu:	
Sorte:	
Dospijevanje otpadnih voda iz magacina u vodotokove	
Merkantilni krompir/sorta	
Sjemenski krompir/sorta	
Pregledana količina lota	
Podbroj lota	

Tabela 1.

Karantinski organizmi	Vizuelni pregled i presijecanje gomolja (da/ne)	Utvrđeni karakteristični simptomi (da/ne)	Uzorkovanje za lab. analizu (da/ne)
<i>Ralstonia solanacearum</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>sepedonicus</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Globodera rostochiensis</i> i <i>Globodera pallida</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Meloidogyne chitwoodi</i> i <i>Meloidogyne fallax</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
Ostali štetni organizmi	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐

Primjedbe:

Odgovorno lice
proizvođač/distributivni centar

Ovlašteno lice
za fitosanitarni pregled

PRILOG IV

TABELA 1. - EVIDENCIJA (za svaki karantinski štetni organizam posebno na krompiru)

Služba/zavod/Fitosanitarna inspekcija:

Ovlašteno lice službe:

[illegible][illegible]

PRILOG V

TABELA 2. - Proizvođači

Podaci o proizvođaču						Podaci o magacinu					
Redni broj	BPG	Proizvođač	Kanton/regija	Općina	Mjesto	Lokacija (Naseljeno mjesto)	Kapacitet (t)	Lokacija smještaja otpada iz magacina	Dospijevanje otpadnih voda iz magacina u vodotokove (da/ne)	Namijenjeno prometu (da/ne)	Namijenjeno sjetvi

Podaci o pregledu magacina						
Datum pregleda	Pregledana količina lota	Sorta	Vizuelni pregled i presijecanje 200 gomoļ	Uzorkovanje za lab. analizu (da / ne)	Izvjestaj	Zdravstveno ispravno da/ne

PRILOG VI

TABELA 3. - Distributivni centri

Opći podaci o distributivnom centru				Porijeklo merkantilnog krompira u distributivnom centru					Ukupna zaprmljena količina	Izlaz (namjena)	
Redni broj	Naziv	Sjedište	Odgovorno lice	Domaća proizvodnja			Uvoz			Domaće tržište	Izvoz
				Proizvođač	Adresa	Broj potvrde o prijemu	Zemlja porijekla	Količina			

Podaci o pregledu u distributivnom centru					
Pregledana količina lota	Sorte	Vizuelni pregled i presijecanje 200 gomolj	Uzorkovanje za laboratorijsku analizu (da/ne)	Izveštaj analize	Zdravstveno ispravno da/ne

PRILOG VII

Obrazac 1: Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja prstenaste truleži *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* u 2024. godini. Samo za krompir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krompira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja					Inspekcijski pregled gomolj ²⁾			
			Broj uzoraka	Broj lotova	Veličina lotova (u t ili ha)	Period uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza		Broj ispitanih uzoraka	Veličina uzorka	Broj pozitivnih uzoraka ³⁾
							Uzorci	Lotovi			
	Sjeme predosnovno										
	Sjeme osnovno										
	Certificirano sjeme										
	Sjeme Ostalo ¹⁾ (navesti)										
	Merkantilni										
	Industrijski										
	Ostalo ¹⁾ (navesti)										

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzoraka za ispitivanje ili praćenje epidemija.
²⁾ Treba shvatiti kao makroskopski pregled gomolj, uključujući i njihove reznice.
³⁾ Treba shvatiti kao: uočeni simptomi, uzet uzorak i laboratorijski potvrđen

Obrazac 2. Ukupni rezultati sistematičnog istraživanja smeđe truleži *Ralstonia solanacearum* u 2024. godini
Samo za krompir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krompira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja					Inspeksijski pregled gomolja ²⁾		
			Broj uzoraka	Broj lotova	Velikina lotova (u lotovima ili ha)	Period uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza	Broj ispitanih uzoraka	Velikina uzorka	Broj pozitivnih uzoraka ³⁾
							Uzorci			
	Sjeme predosnovno						Lotovi			
	Sjeme osnovno									
	Certificirano sjeme									
	Sjeme Ostalo ¹⁾ (navesti)									
	Merkantilni									
	Industrijski									
	Ostalo ¹⁾ (navesti)									

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzoraka za ispitivanje ili praćenje epidemija.

Na temelju članka 86. stavak (2) Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", 23/03), članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), članka 5. stavak (1) Pravilnika o mjerama za sprječavanje širenja i kontrole krumpirovih cistolikih nematoda ("Službeni glasnik BiH", broj 98/12), članka 3. stavak (1) točka a) Pravilnika o provođenju sustavne kontrole i poduzimanju mjera u cilju sprječavanja unošenja, širenja i kontrole smeđe truleži krumpira i bakterijskog uvenuća na krumpiru i rajčici prouzrokovanih bakterijom *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi *et al.* ("Službeni glasnik BiH", broj 90/09), članka 3. stavak (1) Pravilnika o provođenju sustavne kontrole i preduzimanju mjera u cilju sprječavanja unošenja, širenja i kontrole prstenaste truleži gomolja krumpira koju uzrokuje bakterija *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis *et al.* ssp. *sepedonicus* (Spieckermann *et al.* Kotthoff) Davis *et al.* ("Službeni glasnik BiH", broj 90/09), i članka 5. Pravilnika o mjerama za sprječavanje unošenja i širenja uzročnika bolesti vretenastog gomolja krumpira – *Potato spindle tuber viroid* ("Službeni glasnik BiH", broj 30/13) Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, u suradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

**PROGRAM
POSEBNOG NADZORA (SUSTAVNE KONTROLE)
KARANTENSKIH ŠETNIH ORGANIZAMA NA
KRUMPIRU U BOSNI I HERCEGOVINI ZA
2024. GODINU**

1. UVOD

Jedna od obveza Uprave Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i nadležnih organa entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je provođenje posebnog nadzora pod kojim se podrazumijeva sustavno prikupljanje i čuvanje podataka o prisutnosti štetnih organizama, praćenje i briga o implementaciji programa, a uključuje inspekcijske preglede, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sustavno istraživanje nad zaraženim, ugroženim i nezaraženim područjima.

Ova obveza proističe iz Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", broj 23/03) (u daljnjem tekstu: Zakon), Pravilnika o listama štetnih organizama, listama bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata ("Službeni glasnik BiH", broj 69/09), Pravilnika koji reguliraju zdravlje krumpira (koji su navedeni u preambuli ovog Programa), kao i Međunarodne konvencije o zaštiti bilja.

Bosna i Hercegovina je u svoje fitosanitarno zakonodavstvo ugradila odredbe iz direktiva i odluka EU kojima se propisuje obveza praćenja određenih štetnih organizama na krumpiru, način njihova praćenja, kao i provedba određenih fitosanitarnih mjera.

Uvažavajući pomenute obveze, a prije svega radi zaštite domaće poljoprivredne proizvodnje, od 2011. godine u kontinuitetu se provodi poseban nadzor nad određenim štetnim organizmima na krumpiru, a na temelju odobrenih godišnjih programa.

2. CILJEVI POSEBNOG NADZORA

Poseban nadzor se provodi s ciljem utvrđivanja prisustva, odnosno odsustva karantenskih štetnih organizama na krumpiru na mjestima ulaska pošiljki krumpira koje se uvoze u BiH, te na mjestima proizvodnje sjemenskog i merkantilnog krumpira, distributivnim centrima i mjestima skladištenja.

U osiguranju postizanja postavljenog cilja, posebnim nadzorom, istražiti će se šire područje, odnosno lokaliteti, na kojima se u Bosni i Hercegovini uzgaja krumpir kako bi se odredio status istraživanog područja u odnosu na ciljane

organizme, te utvrdila moguća putanja njihovog ulaska i/ili širenja u BiH. Bitan cilj posebnog nadzora je i ispunjavanje fitosanitarnih uvjeta za proizvodnju, premještanje i posebno izvoz krumpira.

3. MJESTO I PREDMET NADZORA

Poseban nadzor, radi detekcije karantenskih štetnih organizama na krumpiru, provodit će se na cijelom teritoriju BiH. Posebni nadzor i provođenje mjera provodit će nadležni organi entiteta i Brčko distrikta BiH u koordinaciji i suradnji s Upravom.

Poseban nadzor na području Republike Srpske provode nadležni organi i ovlaštene institucije u Republici Srpskoj, Poseban nadzor na području Federacije BiH provode nadležni federalni inspektori i ovlaštene federalni Zavodi, Poseban nadzor na području Brčko distrikta BiH provode nadležne ovlaštene stručne službe Brčko distrikta BiH.

Nadzor nad karantenskim štetnim organizmima na krumpiru u 2024. godini u Republici Srpskoj, finansiranje i izvještavanje provodi se u skladu sa Programom posebnog nadzora karantinskih štetnih organizama na krumpiru u Republici Srpskoj u 2024. godini, koji je usklađen sa Programom posebnog nadzora (sustavne kontrole) karantenskih štetnih organizama na krumpiru u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu.

Odabir odgovarajućih lokacija vršit će se na temelju biologije ciljanih štetnih organizama, klimatske pogodnosti za njihov razvitak, zemljopisnoj distribuciji i veličini komercijalnih proizvodnih područja krumpira kao glavne biljke domaćina i zastupljenih sorti. Vrijeme vršenja nadzora odredit će se na temelju životnih ciklusa ciljanih štetnih organizama, njihove biologije i fenologije biljaka domaćina.

Posebnim nadzorom, osim krumpira, obuhvatit će se i druge biljke domaćini ciljanih štetnih organizama (gajene i samonikle), te zemljište na kojem se proizvode ili rastu i voda koja se koristi za navodnjavanje i otpadne vode iz prerađivačkih kapaciteta. Ostale biljke domaćini bit će obuhvaćene nadzorom, postupkom slučajnog uzorkovanja ili ukoliko se prilikom vršenja pregleda uoče simptomi koji upućuju na moguću zarazu ciljanim štetnim organizmima.

4. PODRUČJE I METOD RADA

Područje rada su mjesta ulaska, proizvodnje, prerade i distribucije krumpira u BiH. Nadzorom će biti obuhvaćena mjesta ulaska pošiljki krumpira na graničnim prijelazima, kao mogućnog puta unošenja karantenskih štetnih organizama u BiH, kao i mjesta na kojima se krumpir uzgaja (zemlja i usjevi za proizvodnju sjemenskog i merkantilnog krumpira) i prostori u kojima se dorađuje, čuva i skladišti.

Poseban nadzor na prisustvo karantenskih štetnih organizama u sjemenskom i merkantilnom krumpiru odvija se u fazama:

I Faza - Uzimanje uzoraka tla u cilju ispitivanja cistolikih krumpirovih nematoda sa proizvodnih površina na kojima se planira uzgajati krumpir.

II Faza – pregled krumpira u vegetaciji (od početka travnja)

III Faza- pregled gomolja krumpira prilikom vađenja (svibanj, listopad)

IV Faza – uzorkovanje zemlje nakon vađenja krumpira s ciljem ispitivanja na prisutvo galovih krumpirovih nematoda u sjemenskoj i merkantilnoj proizvodnji i cistolikih nematoda u merkantilnoj proizvodnji.

V Faza – pregled gomolja krumpira u magacinima proizvođača (rujan-listopad)

VI Faza – pregled gomolja krumpira u distributivnim centrima i zbirnim magacinima prerađivača (listopad)

Planirani broj zvaničnih uzoraka i zemljopisni raspored za laboratorijsko ispitivanje latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* iz uvoza dat je u Tabeli 1.

Planirani broj i zemljopisni raspored za vizualni pregled i laboratorijsko ispitivanje prisustva latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u domaćem merkantilnom krumpiru kao i vode i korovske biljke *Solanum dulcamara* dat je u Tabeli 2.

U okviru vizualnih pregleda na prisustvo simptoma latentne infekcije fitopatogenim bakterijama *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, vrši se i vizualni pregled na prisustvo latentne infekcije fitopatogenom gljivom *Synchytrium endobioticum* uzročnikom bolesti raka krumpira *Potato spindle tuber viroid*, vretenastog gomolja krumpira.

Uzorkovanje se vrši u skladu sa Instrukcijom za uzorkovanje i zdravstveni pregled krumpira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).

Samo u slučaju postojanja sumnje na zarazu fitopatogenom gljivom *Synchytrium endobioticum* i *Potato spindle tuber viroid* potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu.*

Prilikom pregleda i uzimanja uzoraka iz uvoza treba obratiti pažnju na eventualno prisustvo *Epitrix* spp. posebno na pošiljkama krumpira gdje je zemlja podrijetla Portugala i Španjolska gdje je otkriven ovaj štetni organizam. U slučaju postojanja očiglednih simptoma potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu.

4.1. Analiza gomolja krumpira na prisustvo *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*

Tab. 1. Distribucija broja zvaničnih uzoraka za laboratorijsko ispitivanje latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* iz uvoza

Uzorci	FBiH	R. Srpska	Brčko Distrikt
Uvezeni sjemenski krumpir	14	14	2
Uvezeni merkantilni krumpir	14	14	2
Ukupno:	28	28	4
UKUPNO ZA BiH	60		

Tab. 2. Pregled distribucije i broja uzoraka za vizualni pregled i laboratorijsko ispitivanje prisustva latentne infekcije *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u domaćem merkantilnom krumpiru kao i vode i korovske biljke *Solanum dulcamara* u pojedinačnim administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama

Regije/Kanton	Samo vizualni pregled (broj)	Pregled sa uzorkovanjem radi testiranja latentne infekcije (broj)	Uzorkovanje merkantilnog krumpira u skladištima proizvođača/trapovi (broj)	Domaći merkantilni krumpir distributivni centri i prodajna mjesta	Voda, otpadne vode i korov <i>Solanum dulcamara</i> *
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE					
Unsko-sanski kanton	7	3	6		
Kanton Posavski	3	2	4		
Tuzlanski kanton	7	3	17		
Zeničko-dobojski kanton	7	3	15		
Bosansko-podrinjski kanton	5	2	8		
Srednjobosanski kanton	9	5	16		
Hercegovačko-neretvanski kanton	8	8	8		
Zapadno-hercegovački kanton	9	15	7		
Kanton Sarajevo	3	3	7		
Kanton 10	8	5	22		
Ukupno:	66	49	110	35	9
REPUBLIKA SRPSKA					
Regija Prijedor**	6	3	7		
Regija Banja Luka**	18	6	53		
Regija Dobojski**	6	2	9		
Regija Bijeljina**	10	5	18		
Regija I. Sarajevo**	18	6	38		
Regija Trebinje**	8	3	9		
Ukupno:	66	25	134	35	9
BRČKO DISTRIKT BiH					
Brčko Distrikt BiH	8	5	0	2	2
Ukupno za BiH:	140	72	251	72	20
UKUPNO UZORAKA	415				

*Od planiranog ukupnog broja uzoraka obavezno je uzeti najmanje po 2 uzorka otpadnih voda u prerađivačkim centrima u različitim vremenskim intervalima u skladu sa procjenom rizika na osnovu dinamike uvoza krumpira u te prerađivačke kapacitete

**Regioni su usaglašeni s organizacijom Inspektorata Republike Srpske

4.1.1. Sjemenski krumpir

Obvezno uraditi vizualne preglede (1% od ukupne površine). Obvezno ispitati svaku partiju/lot domaćeg sjemenskog krumpira na prisustvo *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u okviru zdravstvene kontrole proizvodnje sjemena krumpira i stručnog nadzora.

4.1.2. Druge biljke domaćini

Kao domaćini fitopatogene bakterije *Solanaceae* (rajčica, paprika, patlidžan i dr.) i pelargonija su uključeni u posebni nadzor radi utvrđivanja prisustva bakterije *Ralstonia solanacearum* u okviru nadzora drugih karantenskih štetnih

organizama. Ako provjera na prisustvo bakterije *Ralstonia solanacearum* nije pokazala ništa sumnjivo, ovaj nalaz također ulazi u finalno izvješće. Vizualni pregled rajčice se vrši i na prisustvo *Potato spindle tuber viroid*, a samo u slučaju postojanja sumnje na zarazu potrebno je uzeti uzorak i izvršiti laboratorijsku analizu.

Broj vizualnih pregleda kod usjeva u proizvodnji rajčice i u proizvodnji presadnica je 24 u Republici Srpskoj, 24 u Federaciji BiH i 2 u Brčko distriktu BiH.

U slučaju postojanja simptoma bolesti uzimaju se uzorci i šalju na laboratorijska ispitivanja mogućeg prisustva *Ralstonia solanacearum* i *Potato spindle tuber viroid*.

4.1.3. Voda i korov *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat)

Uzorkovanje otpadnih voda u prerađivačkoj industriji krumpira ili u vodotocima u blizini proizvodnih parcela krumpira radi laboratorijskog pregleda na prisustvo *Ralstonia solanacearum* vrše predstavnici ovlaštenih institucija sukladno planu navedenom u Tabeli 2.

Uzorci vode trebaju biti uzeti na mjestima gdje se ta voda skuplja, a treba uzeti i uzorak otpada (tla) u kontejneru u koji se odlaže otpad. Uzima se i uzorak tla u ekonomskom dvorištu prerađivačkog objekta.

Prikupljeni uzorci vode i korova *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat) će se u laboratoriji testirati na prisustvo bakterije *Ralstonia solanacearum*. Prilikom uzimanja uzoraka treba biti posebno oprezan glede mogućnog nalaza korovske biljke *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat). U slučaju nalaza ovih biljaka uzima se uzorak za

ispitivanje latentne infekcije bakterijom *Ralstonia solanacearum*.

Vrijeme pregleda: druga polovina kolovoza (savjetuje se da se u slučaju potrebe uzorkovanje ponovi nakon dva tjedna).

4.2. Analiza zemljišta na kojemu je uzgajan krumpir i druge biljne vrste na prisustvo karantenskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*

Pri kontroli na prisustvo karantenskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*, predstavnici ovlaštenih institucija izvršiti će uzorkovanje i analizu tla na kojemu je uzgajan krumpir i druge biljne vrste.

Pri opisu mjesta uzimanja uzoraka (koji navodimo u zapisniku o uzimanju uzoraka i prijavi uzoraka) potrebno je što detaljnije opisati mjesto uzorkovanja sa obaveznim unošenjem GPS pozicije.

Tab.3. Pregled distribucije i broja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje na prisustvo karantenskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* u administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama**

Regije/Kanton	Parcele sa merkantilnim krumpirom	Bilje iz Priloga I Pravilnika o mjerama za sprječavanje širenja i kontrole krumpirovih cistolikih nematoda	Sustavna uzorkovanja	Uzorci iz pakirnica i iz distribucije krumpira	Uvoz krumpira***	Ukupno
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE						
Unsko-sanski kanton	5	1	0	1	4	11
Kanton Posavski	2	1	0	1	6	10
Tuzlanski kanton	5	1	0	1	0	7
Zeničko-dobojski kanton	5	1	0	1	0	7
Bosansko-podrinjski kanton	3	1	0	1	0	5
Srednjobosanski kanton	8	1	0	1	0	10
Hercegovačko-neretvanski kanton	12	1	11	1	2	27
Zapadno-hercegovački kanton	11	1	9	1	4	26
Kanton Sarajevo	3	1	0	1	0	5
Kanton 10	6	1	0	1	4	12
Ukupno:	60	10	20	10	20	120
REPUBLIKA SRPSKA						
Regija Prijedor*	8	2	0	2		12
Regija Banja Luka*	28	3	10	6		47
Regija Dobo*	7	1	0	2		10
Regija Bijeljina*	10	4	0	4		18
Regija I. Sarajevo*	37	0	10	4		51
Regija Trebinje*	16	0	0	2		18
Ukupno:	106	10	20	20	40	196
BRČKO DISTRIKT BiH						
Brčko Distrikt BiH	14	6	4	4	2	30
Ukupno za BiH:	180	26	44	34	62	346

*Regioni su usaglašeni sa organizacijom Inspektorata Republike Srpske

**Prilikom ispitivanja uzoraka na prisustvo karantenskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* treba obratiti pažnju na eventualno prisustvo *Ditylenchus destructor* Thorne.

***Ukupno planiran broj uzoraka krumpira iz uvoza za FBiH je 20, a planirani broj uzoraka po pojedinim kantonima je orijentacion i može biti promijenjen ovisno od frekvencije uvoza na pojedinim GP.

4.2.1. Sjemenski krumpir

Obavezno ispitati parcele za uzgoj sjemenskog krumpira na prisustvo *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, u okviru zdravstvene kontrole proizvodnje sjemena krumpira i stručnog nadzora.

Uzorkovanje tla u cilju ispitivanja na prisustvo cistolikih krumpirovih nematoda može biti u jesen tekuće godine, a podaci se mogu koristiti za Program u narednoj godini. Nosioci Programa su obavezni dostaviti Izvještaje za te uzorke 15 dana poslije objave Programa za narednu godinu. Ovo uzorkovanje i

ispitivanje ima za cilj da proizvođači krumpira mogu koristiti ovaj nalaz prije zasnivanja, odnosno prijave sjemenske proizvodnje.

5. IZVRŠITELJI POSEBNOG NADZORA

Pregled usjeva domaćeg sjemenskog i merkantilnog krumpira, pregled rajčice i pelargonije, kao i korovske biljke *Solanum dulcamara* (razvodnik, paskvica, gorkoslat), te pregled gomolja u skladištima proizvođača, uzimanje uzoraka i dijagnostičko laboratorijska ispitivanja uzetih uzoraka krumpira (vlastitih i inspeksijskih), rajčice, pelargonije, korovske biljke

Solanum dulcamara vode i tla vršit će ovlaštene institucije u skladu sa ovlaštenjima koja su im dodijeljena.

Uzimanje uzoraka krumpira iz uvoza kao i vršenje pregleda i uzorkovanje krumpira u skladištima preradiivača, odnosno u distributivnim centrima, vršit će fitosanitarni inspektori inspektorata entiteta i Brčko distrikta BiH.

6. LABORATORIJSKE ANALIZE

6.1. Pregled broja uzoraka za ispitivanje latentne infekcije

Pregled broja i rasporeda uzoraka za ispitivanje latentne infekcije sa *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* raznih kategorija krumpira u pojedinim administrativnim jedinicama na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine naveden je u Tabeli 2.

Pregled distribucije i broja uzoraka za laboratorijsko ispitivanje na prisustvo karantenskih nematoda *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax* u administrativnim jedinicama BiH po kantonima i regijama naveden je u Tabeli 3.

6.2. Laboratorijske dijagnostičke procedure

Laboratorijska ispitivanja uzoraka vršit će se u skladu sa odredbama Pravilnika navedenim u preambuli ovog Programa. **Laboratorijski izvještaji, osim rezultata analiza, obavezno moraju sadržavati metode po kojima je vršena detekcija.**

7. ZEMLJOVIDNI PRIKAZ POSEBNOG NADZORA

Temeljem rezultata provođenja posebnog nadzora, uzorkovanja i izvješća iz laboratorija bit će izrađen zemljovid zemljopisne disperzije pregledanih površina i lokacija uzorkovanja nadziranih karantenskih štetnih organizama krumpira.

Svaka lokacija uzorkovanja treba da je jasno prikazana na zemljovidu Bosne i Hercegovine i da pokazuje mjesto odakle su uzeti uzorci (napomena uz odgovarajući sustav za ponovnu identifikaciju), uz obvezu korištenja GPS-a.

8. EVIDENTIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

Svi izvršitelji posebnog nadzora su obavezni dostaviti Upravi izvješće o provedbi Programa posebnog nadzora sukladno rokovima za realizaciju pojedinih faza.

Svi izvršitelji posebnog nadzora obavezni su pravovremeno izvješćivati Upravu i nadležne organe entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o posebnim događajima tijekom provedbe Programa, a posebice o svim slučajevima otkrivanja (detekcije) štetnih organizama koji su predmet posebnog nadzora.

Izvješće o provedbi Programa na teritoriji entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izvršioci posebnog nadzora obavezni su dostaviti nadležnim entitetskim Ministarstvima za poljoprivredu, odnosno Odjelu za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Uprava, entitetska ministarstva nadležna za poljoprivredu, Odjel za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH i inspektorati entiteta i Brčko distrikta BiH sačinjit će zajedno finalno godišnje izvješće.

Finalno godišnje Izvješće o provođenju Programa posebnog nadzora Uprava će proslijediti:

- DG SANTE pri Europskoj Komisiji.

Finalno godišnje Izvješće prema Europskoj Komisiji se šalje za period 01.06. tekuće godine do 31.05. naredne godine.

Nakon usvajanja ovog Izvješća Uprava će o istom obavijestiti entitetska ministarstva nadležna za poljoprivredu, Odjel za poljoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH i inspektorate entiteta i Brčko distrikta BiH.

9. FINANSIRANJE

Provođenje Programa posebnog nadzora, koji provode nadležni organi entiteta i Brčko distrikta BiH, u proizvodnji finansira se iz budžeta entiteta i Brčko distrikta BiH. Troškove analize uzoraka iz uvoza, snosi uvoznik.

10. POSEBNE ODREDBE

Samo u slučaju postojanja sumnje na prisustvo (infekcija/infestacija) štetnim organizmima *Synchytrium endobioticum* uzročnika bolesti raka krumpira, *Potato spindle tuber viroid*, vretenastog gomolja krumpira i *Ditylenchus destructor* Thorne, nosioci nadzora predlažu izmjenu i dopunu programu u tom dijelu. Izmjene i dopune će biti donešene po istoj proceduri kao i Program.

Broj uzoraka koji je predviđen programom nadzora ne može se mijenjati iz jedne faze u drugu. Broj uzoraka naveden u tabeli 1., 2. i 3. je minimalan broj, ukoliko se procijeni da je potrebno uzeće se veći broj uzoraka.

Program posebnog nadzora (sustavne kontrole) karantinskih štetnih organizama na krumpiru u BiH za 2024. godinu stupa na snagu narednog dana od dana donošenja.

11. PRILOZI

11.1. Naputak o obavljanju fitosanitarnog pregleda uskladištenog merkantilnog krumpira (Privitak I)

11.2. Tijek vizualnog pregleda (Privitak II)

11.3. Zapisnik za poseban nadzor krumpira (Privitak III)

11.4. Tabela 1. - Obrazac evidencije (za svaki karantenski štetni organizam posebice u krumpiru) (Privitak IV)

11.5. Tabela 2. - Obrazac evidencije o kontroliranim proizvođačima (Privitak VI)

11.6. Tabela 3. - Obrazac evidencije o kontroli u distributivnim centrima (kontrolirani) (Privitak VI)

11.7. Obrazac 1. Ukupni rezultati sustavnog istraživanja prstenaste truleži *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u 2024. godini.

Obrazac 2. Ukupni rezultati sustavnog istraživanja smeđe truleži *Ralstonia solanacearum* u 2024. godini (Privitak VII).

Broj 06-02-2-2-12/24

11. ožujka 2024. godine
Sarajevo

Direktor
Predrag Jović, s. r.

PRVITAK I

NAPUTAK O OBAVLJANJU FITOSANITARNOG PREGLEDA MERKANTILNOG KRUMPIRA

Sve ovlaštene institucije u postupku fitosanitarnog pregleda merkantilnog krumpira na području svog djelovanja, kao i fitosanitarni inspektori u distributivnim centrima, dužni su provoditi slijedeće aktivnosti:

1. Vizualni pregled

- Način pregleda – vizualni pregled gomolja krumpira na prisustvo karakterističnih simptoma karantenskih štetnih organizama krumpira se obavlja na slijedeći način:
 - tijek pregleda – opis tijeka pregleda naveden je u Privitku II;
 - šema za formiranje uzorka merkantilnog krumpira na prisustvo karantenskih štetnih organizama je propisana u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krumpira ("Službeni glasnik" broj 63/13).

- b) Jedinica pregleda u magacinu i distributivnom centru je lot.
- c) Zapisnik iz Privitka III se odnosi na ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KRUMPIRA (poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu) obilježava se vašim brojem.
- d) Način popunjavanja Tabele 1 iz Privitka III. Kolona vizualni pregled i presijecanje gomolja se uvijek popunjava sa - da. Kolona uzorkovanje za laboratorijsku analizu se popunjava na slijedeći način:
 - i) ne – ukoliko nije bilo karakterističnih simptoma;
 - ii) da – ukoliko je bilo karakterističnih simptoma i to samo za onaj štetni organizam na koji se simptomi odnose (broj izvješća laboratorije upisuje se samo za taj štetni organizam), i
 - iii) da – za *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* u tabeli ukoliko se uzorkuje na prisustvo latentne infekcije. U slučaju uzorkovanja na prisustvo latentne infekcije, to se dodaje i u napomeni.
- e) Vrijeme pregleda: – listopad;
- f) Mjesto pregleda:
 - i) Skladište proizvođača merkantilnog krumpira (ovlaštene institucije);
 - ii) Distributivni centri (fitosanitarni inspektori);
- g) Predmet pregleda: Pri fitosanitarnom pregledu prati se prisustvo karakterističnih simptoma koje prouzrokuju slijedeći karantenski štetni organizmi:
 - i) Fitopatogene bakterije: *Ralstonia solanacearum* i *Clavibacter michiganensis* ssp. *Sepedonicus*.
 - ii) Nematode: *Globodera rostochiensis* (Woll.) I *Globodera pallida* (Stone) *Meloidogyne chitwoodi* i *Meloidogyne fallax*
 - iii) Fitopatogena gljiva *Synchytrium endobioticum* i viroid Potato spindle tuber viroid
- i) U slučaju sumnje na prisustvo karantenskih štetnih organizama formirati uzorak od gomolja sa simptomima, koji se prosljeđuje u ovlaštenu laboratoriju na analizu.
- b) Laboratorijska analiza merkantilnog krumpira na prisustvo latentne infekcije karantenskih bakterija *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* prema planu programa posebnog nadzora:
 - i) Obavezno uzorkovanje i laboratorijska analiza 200 gomolja na prisustvo latentnih infekcija karantenskih bakterija.
- c) Laboratorijska analiza u slučaju sumnje na prisustvo karantenskih nematoda:
 - i) U slučaju sumnje na prisustvo karantenskih nematoda potrebno je formirati uzorak od gomolja sa simptomima koji se prosljeđuje na analizu u ovlaštenu laboratorij.

PRIVITAK II

TIJEK VIZUALNOG PREGLEDA

1. **Uzeti gomolje na način propisan** u Instrukciji za uzorkovanje i zdravstveni pregled krumpira ("Službeni glasnik BiH", broj 63/13).
2. **Formirati uzorak od 200 gomolja.**
 - Napomena: Prilikom uzimanja uzorka rukovoditi se prvenstveno uzimanjem gomolja sa karakterističnim simptomima uz dopunu do potrebnog broja (200) sa gomoljima bez simptoma.
3. **Izvršiti vizualni pregled svakog uzorka od 200 gomolja** na prisustvo simptoma karantenskih štetnih organizama, te izdvojiti sve gomolje sa simptomima.
4. **Presijecanje gomolja:** Sve gomolje sa simptomima za koje se sumnja da imaju simptome bolesti u unutrašnjem dijelu gomolja treba presjeći. Ukoliko takvih gomolja nema potrebno je presijecati gomolje bez simptoma do broja od 200 gomolja.
5. **U slučaju utvrđivanja karakterističnih simptoma** karantenskih štetnih organizama potrebno je hitno obavjestiti nadležnog fitosanitarnog inspektora, koji će formirati uzorak od gomolja s karakterističnim simptomima i osigurati njihov transport do ovlaštenog laboratorija.

2. Evidencije za bazu podataka

Nakon završetka Programa posebnog nadzora popunjene tabele u elektronskoj formi je potrebno dostaviti Upravi, na e-mail: infouprava@uzzb.gov.ba

Rok za završetak navedenih poslova je 31. prosinac 2024. godine.

3. Laboratorijska analiza

- a) Laboratorijska analiza merkantilnog krumpira u slučaju sumnje na prisustvo karantenskih štetnih organizama:

PRIVITAK III

**ZAPISNIK ZA POSEBAN NADZOR KRUMPIRA
(poljski pregledi, pregled gomolja i uzorkovanje gomolja za laboratorijsku analizu)**

Broj: br. regije-br. službe - faza (I, II, III, IV i V) – vaš broj/podbrojevi lotova/godina
Npr.: 01–01a- III-10/1,2,3,4,5,6,7...../2024.

Datum:

Šifre uzorka:

Podaci o proizvođaču/skladištaru

Naziv:	
Adresa:	
Telefon:	
Broj poljoprivrednog gazdinstva:	

Podaci o usjevu

Region/Kanton:	
Općina:	
Katastarska općina:	
Potes:	
Pregledana površina :	
Podrijetlo usjeva:	
Zalivni sustav:	
GPS koordinate:	
Merkantilni krumpir/sorta	
Sjemenski krumpir/sorta	
Ostali uzorci	

Podaci o magacinu

Region/Kanton:	
Općina:	
Vrsta magacina:	
Kapacitet magacina:	
Broj lotova u magacinu:	
Sorte:	
Dospijevanje otpadnih voda iz magacina u vodotokove	
Merkantilni krumpir/sorta	
Sjemenski krumpir/sorta	
Pregledana količina lota	
Podbroj lota	

Tabela 1.

Karantenski organizmi	Vizualni pregled i presijecanje gomolja (da/ne)	Utvrdjeni karakteristični simptomi (da/ne)	Uzorkovanje za lab. analizu (da/ne)
<i>Ralstonia solanacearum</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>sepedonicus</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Globodera rostochiensis</i> i <i>Globodera pallida</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
<i>Meloidogyne chitwoodi</i> i <i>Meloidogyne fallax</i>	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐
Ostali štetni organizmi	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐	da ☐ ne ☐

Primjedbe:

Odgovorna osoba
proizvođač/distributivni centar

Ovlaštena osoba
za fitosanitarni pregled

PRIVITAK V

TABELA 2. - Proizvođači

Podaci o proizvođaču						Podaci o magacinu					
Redni broj	BPG	Proizvođač	Kanton/regija	Općina	Mjesto	Lokacija (Naseljeno mjesto)	Kapacitet (t)	Lokacija smještaja otpada iz magacina	Dospijevanje otpadnih voda iz magacina u vodotokove (da/ne)	Namijenjeno prometu (da/ne)	Namijenjeno sjeti

Podaci o pregledu magacina						
Datum pregleda	Pregledana količina lota	Sorta	Vizualni pregled i presijecanje 200 gomolja	Uzorkovanje za lab. analizu (da / ne)	Izveštaj	Zdravstveno ispravno da/ne

PRIVITAK VI

TABELA 3. - Distributivni centri

Opći podaci o distributivnom centru				Podrijetlo merkantilnog krumpira u distributivnom centru					Ukupna primljena količina	Izlaz (namjena)	
Redni broj	Naziv	Sjedište	Odgovorna osoba	Domaća proizvodnja			Uvoz			Domaće tržište	Izvoz
				Proizvođač	Adresa	Broj potvrde o prijemu	Zemlja podrijetla	Količina			

Podaci o pregledu u distributivnom centru					
Pregledana količina lota	Sorte	Vizualni pregled i presijecanje 200 gomoļa	Uzorkovanje za laboratorijsku analizu (da/ne)	Izvjeste analize	Zdravstveno ispravno da/ne

PRIVITAK VII

Obrazac 1: Ukupni rezultati sustavnog istraživanja **prstenaste truleži** *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* u 2024. godini.
Samo za krumpir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krumpira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja					Inspeksijski pregled gomolja ²⁾		
			Broj uzoraka	Broj lotova	Veličina lotova (u t ili ha)	Perioda uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza		Broj ispitanih uzoraka	Broj pozitivnih uzoraka ³⁾
							Uzorci	Lotovi		
	Sjeme predosnovno									
	Sjeme osnovno									
	Certificirano sjeme									
	Sjeme Ostalo ¹⁾ (navesti)									
	Merkantilni									
	Industrijski									
	Ostalo ¹⁾ (navesti)									

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzoraka za ispitivanje ili praćenje epidemija.

²⁾ Treba shvatiti kao makroskopski pregled gomolja, uključujući i njihove reznice.

³⁾ Treba shvatiti kao: uočeni simptomi, uzet uzorak i laboratorijski potvrđen

Obrazac 2: Ukupni rezultati sustavnog istraživanja **smeđe truleži *Ralstonia solanacearum*** u 2024. godini
Samo za krumpir koji se proizvodi u Bosni i Hercegovini

Regija	Kategorija krumpira	Ukupna površina uzgoja (ha)	Laboratorijska ispitivanja						Inspekcijski pregled gomolja ²⁾			
			Broj uzoraka	Broj lotova	Veličina lotova (u t ili ha)	Perioda uzorkovanja	Broj pozitivnih nalaza		Broj ispitanih uzoraka	Veličina uzorka	Broj pozitivnih uzoraka ³⁾	
								Uzorci	Lotovi			
	Sjeme predosnovno											
	Sjeme osnovno											
	Certificirano sjeme											
	Sjeme Ostalo ¹⁾ (navesti)											
	Merkantilni											
	Industrijski											
	Ostalo ¹⁾ (navesti)											

¹⁾ Za zemlje u kojima postoji epidemija, bilo bi npr. značajno navesti, odvojeno od općih istraživanja, količinu uzoraka za ispitivanje ili praćenje epidemija.

На основу члана 86. став (2) Закона о заштити здравља биља ("Службени гласник БиХ", 23/03), члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), члана 5. став (1) Правилника о мјерама за спрјечавање ширења и контроле кромпирових цистоликих нематода ("Службени гласник БиХ", број 98/12), члана 3. став (1) тачка а) Правилника о провођењу системске контроле и предузимању мјера у циљу спрјечавања уношења, ширења и контроле смеђе трулежи кромпира и бактеријског увенућа на кромпиру и парадјзу проузрокованих бактеријом *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi *et al.* ("Службени гласник БиХ", број 90/09), члана 3. став (1) Правилника о провођењу системске контроле и предузимању мјера у циљу спрјечавања уношења, ширења и контроле прстенасте трулежи кртола кромпира коју узрокује бактерија *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis *et al.* ssp. *sepedonicus* (Spieckermann *et* Kotthoff) Davis *et al.* ("Службени гласник БиХ", број 90/09), и члана 5. Правилника о мјерама за спрјечавање уношења и ширења узрочника болести вретенасте кртоле кромпира – *Potato spindle tuber viroid* ("Службени гласник БиХ", број 30/13) Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, доноси

**ПРОГРАМ
ПОСЕБНОГ НАДЗОРА (СИСТЕМСКЕ КОНТРОЛЕ)
КАРАНТИНСКИХ ШТЕТНИХ ОРГАНИЗАМА НА
КРОМПИРУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА
2024. ГОДИНУ**

1. УВОД

Једна од обавеза Управе Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља и надлежних органа ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, је спровођење посебног надзора под којим се подразумева систематско прикупљање и чување података о присутности штетних организама, праћење и брига о имплементацији програма, а укључује инспекцијске прегледе, праћење здравственог стања биља и систематско истраживање над зараженим, угроженим и незараженим подручјима.

Ова обавеза проистиче из Закона о заштити здравља биља ("Службени гласник БиХ", број 23/03) (у даљњем тексту: Закон), Правилника о листама штетних организама, листама биља, биљних производа и регулисаних објеката ("Службени гласник БиХ", број 69/09), Правилника који регулишу здравље кромпира (који су наведени у преамбули овог Програма), као и Међународне конвенције о заштити биља.

Босна и Херцеговина је у своје фитосанитарно законодавство уградила одредбе из директива и одлука ЕУ којима се прописује обавеза праћења одређених штетних организама на кромпиру, начин њихова праћења, као и спровођење одређених фитосанитарних мјера.

Уважавајући поменуте обавезе, а прије свега ради заштите домаће пољопривредне производње, од 2011. године у континуитету се спроводи посебан надзор над одређеним штетним организмима на кромпиру, а на основу одобрених годишњих програма.

2. ЦИЉЕВИ ПОСЕБНОГ НАДЗОРА

Посебан надзор се спроводи с циљем утврђивања присуства, односно одсуства карантинских штетних организама на кромпиру на мјестима уласка пошљички кромпира које се увозе у БиХ, те на мјестима производње сјеменског и меркантилног кромпира, дистрибутивним центрима и мјестима складиштења.

У осигурању постизања постављеног циља, посебним надзором, истражиће се шире подручје, односно локалитети на којима се у Босни и Херцеговини узгаја кромпир, како би се одредио статус истраживаног подручја у односу на циљане организме, те утврдила могућа путања њиховог уласка и/или ширења у БиХ. Битан циљ посебног надзора је и испуњавање фитосанитарних услова за производњу, премјештање и посебно извоз кромпира.

3. МЈЕСТО И ПРЕДМЕТ НАДЗОРА

Посебан надзор, ради детекције карантинских штетних организама на кромпиру, спроводиће се на цијелој територији БиХ. Посебни надзор и спровођење мјера проводиће ће надлежни органи ентитета и Брчко дистрикта БиХ у координацији и сарадњи са Управом.

Посебан надзор на подручју Републике Српске проводе надлежни органи и овлашћене институције у Републици Српској, Посебан надзор на подручју Федерације БиХ спровode надлежни федерални инспектори и овлаштени федерални Заводи, Посебан надзор на подручју Брчко дистрикта БиХ спровode надлежне овлаштене стручне службе Брчко дистрикта БиХ.

Надзор над карантинским штетним организмима на кромпиру у 2024. години у Републици Српској, финансирање и извјештавање спроводи се у складу са Програмом посебног надзора карантинских штетних организама на кромпиру у Републици Српској у 2024. години, који је усклађен са Програмом посебног надзора (системске контроле) карантинских штетних организама на кромпиру у Босни и Херцеговини за 2024. годину.

Одабир одговарајућих локација вршиће се на основу биологије циљаних штетних организама, климатских услова за њихов развој, географске дистрибуције и величине комерцијалних производних подручја кромпира као главне биљке домаћина и заступљених сорти. Вријеме вршења надзора одредиће се на основу животних циклуса циљаних штетних организама, њихове биологије и фенологије биљака домаћина.

Посебним надзором, осим кромпира, обухватиће се и друге биљке домаћини циљаних штетних организама (гајене и самоникле), те земљиште на којему се производе или расту и вода која се користи за наводњавање и отпадне воде из прерађивачких капацитета. Остале биљке домаћини биће обухваћене надзором, поступком случајног узорковања или уколико се приликом вршења прегледа уоче симптоми који упућују на могућу заразу циљаним штетним организмима.

4. ПОДРУЧЈЕ И МЕТОД РАДА

Подручје рада су мјеста уласка, производње, прераде и дистрибуције кромпира у БиХ. Надзором ће бити обухваћена мјеста уласка пошљички кромпира на граничним прелазима, као могућног пута уношења карантинских штетних организама у БиХ, као и мјеста на којима се кромпир узгаја (земља и усјеви за производњу сјеменског и меркантилног кромпира) и простори у којима се дорађује, чува и складишти.

Посебан надзор на присуство карантинских штетних организама у сјеменском и меркантилном кромпиру одвија се у фазама:

I Фаза -Узимање узорака тла у циљу испитивања цистоликих кромпирових нематода са производних површина на којима се планира узгајати кромпир.

II Фаза – преглед кромпира у вегетацији (од почетка априла)

III Фаза- преглед кртола кромпира приликом вађења (мај,октобар)

IV Фаза – узорковање земље послјије вађења кромпира с циљем испитивања на присуство галових нематода у сјеменској и меркантилној производњи и цистеликих нематода у меркантилној производњи

V Фаза – преглед кртола кромпира у магацинима произвођача (септембар-октобар)

VI Фаза – преглед кртола кромпира у дистрибутивним центрима и збирним магацинима прерађивача (октобар)

Планирани број званичних узорак и географски распоред за лабораторијско испитивање латентне инфекције *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* из увоза дат је у Табели 1.,

Планирани број и географски распоред за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства латентне инфекције *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* у домаћем меркантилном кромпиру као и воде и коровске биљке *Solanum dulcamara* дат је у табели 2.

У оквиру визуелних прегледа на присуство симптома латентне инфекције фитопатогеним бактеријама *Ralstonia solanacearum* и *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, врши се и визуелни преглед на присуство симптома латентне инфекције фитопатогеном гљивом *Synchytrium endobioticum* узрочником болести рака кромпира *Potato spindle tuber viroid*, вретенасте кртоле кромпира.

Таб. 2. Преглед дистрибуције и броја узорак за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства латентне инфекције *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* у домаћем меркантилном кромпиру као и воде и коровске биљке *Solanum dulcamara* у појединачним административним јединицама БиХ по кантонима и регијама

Регије/Кантон	Само визуелни преглед (број)	Преглед са узорковањем ради тестирања латентне инфекције (број)	Узорковање меркантилног кромпира у складштима произвођача/трапови (број)	Домаћи меркантилни кромпир дистрибутивни центри и продајна мјеста	Вода, отпадне воде и коров <i>Solanum dulcamara</i> *
ФЕДЕРАЦИЈА БиХ					
Унско-сански кантон	7	3	6		
Кантон Посавски	3	2	4		
Тузлански кантон	7	3	17		
Зеничко-добојски кантон	7	3	15		
Босанскоподрињски кантон	5	2	8		
Средњобосански кантон	9	5	16		
Херцеговачко-неретвански кантон	8	8	8		
Западно-херцеговачки кантон	9	15	7		
Кантон Сарајево	3	3	7		
Кантон 10	8	5	22		
Укупно	66	49	110	35	9
РЕПУБЛИКА СРПСКА					
Регија Приједор**	6	3	7		
Регија Бања Лука**	18	6	53		
Регија Добој**	6	2	9		
Регија Бијељина**	10	5	18		
Регија И. Сарајево**	18	6	38		
Регија Требиње**	8	3	9		
Укупно:	66	25	134	35	9
БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ					
Брчко Дистрикт БиХ	8	5	0	2	2
Укупно за БиХ:	140	72	251	72	20
УКУПНО УЗОРАКА	415				

*Од планираног укупног броја узорак обавезно је узети најмање по 2 узорка отпадних вода у прерађивачким центрима у различитим временским интервалима у складу са процјеном ризика на основу динамике увоза кромпира у те прерађивачке капацитете

**Региони су усаглашени с организацијом Инспектората Републике Српске

4.1.1. Сјеменски кромпир

Обавезно урадити визуелне прегледе (1% од укупне површине). Обавезно испитати сваку партију/лот домаћег сјеменског кромпира на присуство *Ralstonia solanacearum* и *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* у оквиру здравствене контроле производње сјемена кромпира и стручног надзора.

Узорковање се врши у складу са Инструкцијом за узорковање и здравствени преглед кромпира ("Службени гласник БиХ", број 63/13).

Само у случају постојања сумње на заразу фитопатогеном гљивом *Synchytrium endobioticum* и *Potato spindle tuber viroid* потребно је узети узорак и извршити лабораторијску анализу.*

Приликом прегледа и узимања узорак из увоза треба обратити пажњу на евентуално присуство *Epitrix* spp. посебно на пошљикама кромпира гдје је земља поријекла Португалија и Шпанија гдје је откривен овај штетни организам. У случају постојања очигледних симптома потребно је узети узорак и извршити лабораторијску анализу.

4.1. Анализа кртола кромпира на присуство *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*

Таб. 1. Дистрибуција броја званичних узорак за лабораторијско испитивање латентне инфекције *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* из увоза

Узорци	ФБиХ	Р. Српска	Брчко Дистрикт
Увезени сјеменски кромпир	14	14	2
Увезени меркантилни кромпир	14	14	2
Укупно:	28	28	4
УКУПНО ЗА БиХ	60		

4.1.2. Друге биљке домаћини

Као домаћини фитопатогене бактерије из породице *Solanaceae* (парадајз, паприка, патлиџан и др.) и пеларгонија су укључени у посебни надзор ради утврђивања присуства бактерије *Ralstonia solanacearum* у оквиру надзора других карантинских штетних организама. Ако провјера на присуство бактерије *Ralstonia solanacearum* није показала ништа сумњиво, овај налаз такође улази у финални извјештај. Визуелни преглед парадајза се врши и на присуство *Potato*

spindle tuber viroid, а само у случају постојања сумње на заразу потребно је узети узорак и извршити лабораторијску анализу.

Број визуелних прегледа код усјева у производњи парадајза и у производњи расада је 24 у Републици Српској, 24 у Федерацији БиХ и 2 у Брчко дистрикту БиХ.

У случају постојања симптома болести узимају се узорци и шаљу на лабораторијска испитивања могућег присуства *Ralstonia solanacearum* и *Potato spindle tuber viroid*.

4.1.3. Вода и коров *Solanum dulcamara* (разводник, пасквица, горкослат)

Узорковање отпадних вода у прерађивачкој индустрији кромпира или у водотоцима у близини производних парцела кромпира ради лабораторијског прегледа на присуство *Ralstonia solanacearum* врше представници овлашћених институција у складу са планом наведеном у Табели 2.

Узорци воде требају бити узети на мјестима гдје се та вода скупља, а треба узети и узорак отпада (земље) у контејнеру у који се одлаже отпад. Узима се и узорак земље у економском дворишту прерађивачког објекта.

Прикупљени узорци воде и корова *Solanum dulcamara* (разводник, пасквица, горкослат) ће се у лабораторији

тестирати на присуство бактерије *Ralstonia solanacearum*. Приликом узимања узорака треба бити посебно опрезан због могућег налаза коровске биљке *Solanum dulcamara* (разводник, пасквица, горкослат). У случају налаза ових биљака узима се узорак за испитивање латентне инфекције бактеријом *Ralstonia solanacearum*.

Вријеме прегледа: друга половина августа (савјетује се да се у случају потребе узорковање понови након двије седмице).

4.2. Анализа земљишта на коме је узгајан кромпир и друге биљне врсте на присуство карантинских нематода *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax*

При контроли на присуство карантинских нематода *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax*, представници овлашћених институција извршиће узорковање и анализу земљишта на коме је узгајан кромпир и друге биљне врсте.

При опису мјеста узимања узорака (који наводимо у записнику о узимању узорака и пријави узорака) потребно је што детаљније описати мјесто узорковања са обавезним уношењем GPS позиције.

Таб.3. Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско испитивање на присуство карантинских нематода *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax* у административним јединицама БиХ по кантонима и регијама**

Регије/Кантон	Парцеле са меркантилним кромпиром	Биље из Прилога I Правилника о мјерама за спречавање ширења и контроле кромпирових цистоликих нематода	Систематска узорковања	Узорци из пакирница и из дистрибуције кромпира	Увоз кромпира***	Укупно
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ						
Унско-сански кантон	5	1	0	1	4	11
Кантон Посавски	2	1	0	1	6	10
Тузлански кантон	5	1	0	1	0	7
Зеничко-добојски кантон	5	1	0	1	0	7
Босанскоподрињски кантон	3	1	0	1	0	5
Средњобосански кантон	8	1	0	1	0	10
Херцеговачко-неретвански кантон	12	1	11	1	2	27
Западно-херцеговачки кантон	11	1	9	1	4	26
Кантон Сарајево	3	1	0	1	0	5
Кантон 10	6	1	0	1	4	12
Укупно:	60	10	20	10	20	120
РЕПУБЛИКА СРПСКА						
Регија Приједор*	8	2	0	2		12
Регија Бања Лука*	28	3	10	6		47
Регија Добој*	7	1	0	2		10
Регија Бијељина*	10	4	0	4		18
Регија И. Сарајево*	37	0	10	4		51
Регија Требиње*	16	0	0	2		18
Укупно:	106	10	20	20	40	196
БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ						
Брчко Дистрикт БиХ	14	6	4	4	2	30
Укупно за БиХ:	180	26	44	34	62	346

*Региони су усаглашени са организацијом Инспектората Републике Српске

**Приликом испитивања узорака на присуство карантинских нематода *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax* треба обратити пажњу на евентуално присуство *Ditylenchus destructor* Thorne.

***Укупно планиран број узорака кромпира из увоза за ФБиХ је 20, а планирани број узорака по појединим кантонима је оријентацион и може бити промијењен овисно од френквенције увоза на појединим ГП.

4.2.1. Сјеменски кромпир

Обавезно испитати парцеле за узгој сјеменског кромпира на присуство *Globodera rostochiensis* и *Globodera*

pallida, у оквиру здравствене контроле производње сјемена кромпира и стручног надзора.

Узорковање земље у циљу испитивања на присуство цистоликих кромпирових нематода може бити у јесен текуће

године, а подаци се могу користити за Програм у наредној години. Носиоци Програма су обавезни доставити Извјештаје за те узорке 15 дана после објаве Програма за наредну годину. Ово узорковање и испитивање има за циљ да произвођачи кромпира могу користити овај налаз прије заснивања, односно пријаве сјеменске производње.

5. ИЗВРШИОЦИ ПОСЕБНОГ НАДЗОРА

Преглед усјева домаћег сјеменског и меркантилног кромпира, преглед парадајза и пеларгоније, као и коровске биљке *Solanum dulcamara* (разводник, пасквица, горкослат), те преглед кртола у складиштима произвођача, узимање узорака и дијагностичко лабораторијска испитивања узетих узорака кромпира (властитих и инспекцијских), парадајза, пеларгоније, коровске биљке *Solanum dulcamara*, воде и земље вршиће овлаштене институције у складу са овлаштењима која су им додијељена.

Узимање узорака кромпира из увоза као и вршење прегледа и узорковање кромпира у складиштима прерађивача, односно у дистрибутивним центрима, вршиће фитосанитарни инспектори инспектората ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

6. ЛАБОРАТОРИЈСКЕ АНАЛИЗЕ

6.1. Преглед броја узорака за испитивање латентне инфекције

Преглед броја и распореда узорака за испитивање латентне инфекције на *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* разних категорија кромпира у појединим административним јединицама на цијелокупном подручју Босне и Херцеговине наведен је у Табели 2.

Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско испитивање на присуство карантинских нематода *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax* у административним јединицама БиХ по кантонима и регијама наведен је у Табели 3.

6.2. Лабораторијске дијагностичке процедуре

Лабораторијска испитивања узорака вршиће се у складу са одредбама Правилника наведеним у преамбули овог Програма. **Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, обавезно морају садржавати методе по којима је вршена детекција.**

7. КАРТОГРАФСКИ ПРИКАЗ ПОСЕБНОГ НАДЗОРА

На основу резултата провођења посебног надзора, узорковања и извјештаја из лабораторија биће израђена карта географске дисперзије прегледаних површина и локација узорковања надгледаних карантинских штетних организама кромпира.

Свака локација узорковања треба да је јасно приказана на карти Босне и Херцеговине и да показује мјесто одакле су узети узорци (напомена уз одговарајући систем за поновну идентификацију), уз обавезу кориштења GPS-а.

8. ЕВИДЕНТИРАЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Сви извршиоци посебног надзора су обавезни доставити Управи извјештај о провођењу Програма посебног надзора у складу са роковима за реализацију појединих фаза.

Сви извршиоци посебног надзора обавезни су благовремено извјештавати Управу и надлежне органе ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине о посебним догађајима током спровођења Програма а посебно о свим случајевима откривања (детекције) штетних организама који су предмет посебног надзора.

Извјештај о спровођењу Програма на територији ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, извршиоци посебног надзора обавезни су доставити надлежним

ентитетским Министарствима за пољопривреду, односно Одјељењу за пољопривреду Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Управа, ентитетска министарстава надлежна за пољопривреду, Одјељење за пољопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ и инспекторати ентитета и Брчко дистрикта БиХ сачињаће заједно финални годишњи извјештај.

Финални годишњи Извјештај о спровођењу Програма посебног надзора Управа ће прослједити:

- DG SANTE при Европској Комисији.

Финални годишњи Извјештај према Европској Комисији се шаље за период 01.06. текуће године до 31.05. наредне године.

Након усвајања овог Извјештаја Управа ће о истом обавијестити ентитетска министарстава надлежна за пољопривреду, Одјељење за пољопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ и инспекторате ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

9. ФИНАНСИРАЊЕ

Спровођење Програма посебног надзора, који спровode надлежни органи ентитета и Брчко дистрикта БиХ, у производњи финансира се из буџета ентитета и Брчко дистрикта БиХ. Трошкове анализе узорака из увоза, сноси увозник.

10. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Само у случају постојања сумње на присуство (инфекција/инфестација) штетним организмима *Synchytrium endobioticum* узročника болести рака кромпира, *Potato spindle tuber viroid*, вретенасте кртоле кромпира и *Ditylenchus destructor* Thome, носиоци надзора предлажу измјену и допуну програму у том дијелу. Измјене и допуне ће бити донешене по истој процедури као и Програм.

Број узорака који је предвиђен програмом надзора не може се мијењати из једне фазе у другу. Број узорака наведен у табели 1, 2 и 3 је минималан број, а уколико се процијени да је потребно узеше се већи број узорака.

Програм посебног надзора (системске контроле) карантинских штетних организама на кромпиру у БиХ за 2024. годину ступа на снагу наредног дана од дана доношења.

11. ПРИЛОЗИ

11.1. Упутство о обављању фитосанитарног прегледа ускладиштеног меркантилног кромпира (Прилог I)

11.2. Ток визуелног прегледа (Прилог II)

11.3. Записник за посебан надзор кромпира (Прилог III)

11.4. Табела 1. - Образац евиденције (за сваки карантински штетни организам посебно на кромпиру) (Прилог IV)

11.5. Табела 2. - Образац евиденције о контролисаним произвођачима (Прилог V)

11.6. Табела 3. - Образац евиденције о контроли у дистрибутивним центрима (контролисани) (Прилог VI)

11.7. Образац 1. Укупни резултати систематичног истраживања прстенасте трулежи *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* у 2024. години.

Образац 2. Укупни резултати систематичног истраживања смеђе трулежи *Ralstonia solanacearum* у 2024. години (Прилог VII)

Број 06-02-2-12/24

11. марта 2024. године
Сарајево

Директор
Предраг Јовић, с. р.

ПРИЛОГ I

**УПУТСТВО
О ОБАВЉАЊУ ФИТОСАНИТАРНОГ ПРЕГЛЕДА
МЕРКАНТИЛНОГ КРОМПИРА**

Све овлаштене институције у поступку фитосанитарног прегледа меркантилног кромпира на подручју свог дјеловања, као и фитосанитарни инспектори у дистрибутивним центрима, дужни су спроводити сlijедеће активности:

1. Визуелни преглед

- a) Начин прегледа – визуелни преглед кртола кромпира на присуство карактеристичних симптома карантинских штетних организама кромпира се обавља на сlijедећи начин:
 - i) ток прегледа – опис тока прегледа наведен је у Прилогу II;
- b) шема за формирање узорка меркантилног кромпира на присуство карантинских штетних организама је прописана у Инструкцији за узорковање и здравствени преглед кромпира ("Службени гласник БиХ", број 63/13)
- c) Јединица прегледа у магацину и дистрибутивном центру је лот.
- d) Записник из Прилога III се односи на ЗАПИСНИК ЗА ПОСЕБАН НАДЗОР КРОМПИРА (пољски прегледи, преглед кртола и узорковање кртола за лабораторијску анализу) обilежава се вашим бројем.
- e) Начин попуњавања Табеле 1 из Прилога III. Колона визуелни преглед и пресијецање кртола се увијек попуњава са - да. Колона узорковање за лабораторијску анализу се попуњава на сlijедећи начин:
 - i) не – уколико није било карактеристичних симптома;
 - ii) да – уколико је било карактеристичних симптома и то само за онај штетни организам на који се симптоми односе (број извјештаја лабораторије уписује се само за тај штетни организам), и
 - iii) да – за *Ralstonia solanacearum* и *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* у табели уколико се узоркује на присуство латентне инфекције. У случају узорковања на присуство латентне инфекције, то се додаје и у напомену.
- f) Вријеме прегледа – октобар;
- g) Мјесто прегледа:
 - i) Складиште произвођача меркантилног кромпира (овлаштене институције);
 - ii) Дистрибутивни центри (фитосанитарни инспектори);
- h) Предмет прегледа: При фитосанитарном прегледу прати се присуство карактеристичних симптома које проузрокују сlijедећи карантински штетни организми:
 - i) Фитопатогене бактерије: *Ralstonia solanacearum* и *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*.

- ii) Нематодe: *Globodera rostochiensis* (Woll.) и *Globodera pallida* (Stone) *Meloidogyne chitwoodi* и *Meloidogyne fallax*
- iii) Фитопатогена гљива: *Synchytrium endobioticum* и вирион *Potato spindle tuber viroid*

2. Евиденције за базу података

Након завршетка Програма посебног надзора попуњене табеле у електронској форми је потребно доставити Управи, на е-маил: infoprava@uzzb.gov.ba

Рок за завршетак наведених послова је 31. децембар 2024. године.

3. Лабораторијска анализа

- a) Лабораторијска анализа меркантилног кромпира у случају сумње на присуство карантинских штетних организама:
 - i) У случају сумње на присуство карантинских штетних организама формирати узорак од кртола са симптомима, који се просљеђује у овлаштену лабораторију на анализу.
- b) Лабораторијска анализа меркантилног кромпира на присуство латентне инфекције карантинских бактерија *Ralstonia solanacearum*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* према плану програма посебног надзора:
 - i) Обавезно узорковање и лабораторијска анализа 200 кртола на присуство латентних инфекција карантинских бактерија.
- c) Лабораторијска анализа у случају сумње на присуство карантинских нематода:
 - i) У случају сумње на присуство карантинских нематода потребно је формирати узорак од кртола са симптомима који се просљеђују на анализу у овлаштену лабораторију.

ПРИЛОГ II

ТОК ВИЗУЕЛНОГ ПРЕГЛЕДА

1. **Узети кртоле на начин прописан** у Инструкцији за узорковање и здравствени преглед кромпира ("Службени гласник БиХ", број 63/13).
2. **Формирати узорак од 200 кртола**
– Напомена: Приликом узимања узорка руководити се првенствено узимањем кртола са карактеристичним симптомима уз допуну до потребног броја (200) са кртолама без симптома.
3. **Извршити визуелни преглед сваког узорка од 200 кртола** на присуство симптома карантинских штетних организама, те издвојити све кртоле са симптомима.
4. **Пресијецање кртола:** Све кртоле са симптомима за које се сумња да имају симптоме болести у унутрашњем дијелу кртолу треба пресећи. Уколико таквих кртола нема потребно је пресијецати кртоле без симптома до броја од 200 кртола.
5. **У случају утврђивања карактеристичних симптома** карантинских штетних организама потребно је хитно обавјестити надлежног фитосанитарног инспектора, који ће формирати узорак од кртола с карактеристичним симптомима и осигурати њихов транспорт до овлаштене лабораторије.

ПРИЛОГ III

**ЗАПИСНИК ЗА ПОСЕБАН НАДЗОР КРОМПИРА
(пољски прегледи, преглед кртола и узорковање кртола за лабораторијску анализу)**

Број: бр. регије-бр. службе – фаза (I, II, III, IV i V) – ваш број/подбројеви лотова/година

Нпр. 01–01а- III-10/1,2,3,4,5,6,7.../2024.

Датум:

Шифре узорка:

Подаци о произвођачу/складиштару

Назив:	
Адреса:	
Телефон:	
Број пољопривредног газдинства:	

Подаци о усјеву:

Регион/Кантон:	
Општина:	
Катастарска општина:	
Потес:	
Прегледана површина :	
Поријекло усјева:	
Заливни систем:	
GPS координате:	
Меркантилни кромпир/сорта	
Сјеменски кромпир/сорта	
Остали узорци	

Подаци о магацину

Регион/Кантон:	
Општина:	
Врста магацина:	
Капацитет магацина:	
Број лотова у магацину:	
Сорте:	
Доспијевање отпадних вода из магацина у водотокове	
Меркантилни кромпир/сорта	
Сјеменски кромпир/сорта	
Прегледана количина лота	
Подброј лота	

Табела 1.

Карантински организми	Визуелни преглед и пресијецање кртола (да/не)	Утврђени карактеристични симптоми (да/не)	Узорковање за лаб. анализу (да/не)
<i>Ralstonia solanacearum</i>	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>sepedonicus</i>	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐
<i>Globodera rostochiensis</i> i <i>Globodera pallida</i>	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐
<i>Meloidogyne chitwoodi</i> i <i>Meloidogyne fallax</i>	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐
Остали штетни организми	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐	да ☐ не ☐

Примједбе:

Одговорно лице
произвођач/дистрибутивни центар

Овлаштено лице
за фитосанитарни преглед

ПРИЛОГ IV

ТАБЕЛА 2. - ЕВИДЕНЦИЈА (за сваки карантински штетни организам посебно на кромпир)

Служба/завод/Фитосанитарна

инспекција:

Овлашћено лице службе:

[illegible][illegible]

ПРИЛОГ V

ТАБЕЛА 3. - Произвођачи

Подаци о произвођачу						Подаци о магацину					
Редни број	БПГ	Произвођач	Кантон/регија	Општина	Мјесто	Локација (Насељено мјесто)	Капацитет (т)	Локација смјештаја отпада из магацина	Достипјевање отпадних вода из магацина у водотокове (да/не)	Намијењено промету (да/не)	Намијењено сјетви

Подаци о прегледу магацина						
Датум прегледа	Прегледана количина лота	Сорта	Визуелни преглед и пресијецање 200 крстола	Узорковање за лаб. анализу (да / не)	Извјештај	Здравствено исправно да/не

ПРИЛОГ VI

ТАБЕЛА 4. - Дистрибутивни центри

Општи подаци о дистрибутивном центру				Поријекло меркантног кромпира у дистрибутивном центру					Укупна зафримљена количина	Израз (наимјена)	
Редни број	Назив	Сједиште	Одговорно лице	Домаћа производња			Увоз			Домаће тржиште	Извоз
				Произвођач	Адреса	Број потврде о пријему	Земља поријекла	Количина			

Подаци о прегледу у дистрибутивном центру					
Прегледана количина лота	Сорте	Визуелни преглед и пресијецање 200 кртола	Узорковање за лабораторијску анализу (да/не)	Извјештај анализе	Здравствено исправно да/не

ПРИЛОГ VП
Образец 1: Укупни резултати систематичног истраживања прстенасте трулежи *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* 2024. години. Само за кромпир који се производи у Босни и Херцеговини

Регија	Категорија кромпира	Укупна површина узгоја (ha)	Лабораторијска испитивања					Инспекцијски преглед крстола ²⁾		
			Број узорака	Број лотова	Величина лотова (у тили ha)	Периода узорковања	Број позитивних налаза	Број испитаних узорака	Величина узорака	Број позитивних узорака ³⁾
	Сјеме предосновно						Узорци			
	Сјеме основно						Лотови			
	Цертифицирано сјеме									
	Сјеме Остало ¹⁾ (навести)									
	Меркантилни									
	Индустријски									
	Остало ¹⁾ (навести)									

¹⁾ За земље у којима постоји епидемија, било би шпр. значајно навести, одвојено од опћих истраживања, количину узорака за испитивање или праћење епидемија.

²⁾ Треба схватити као макроскопски преглед, крстола укључујући и њихове резнице.

³⁾ Треба схватити као: уочени симптоми, узет узорак и лабораторијски потврђен

Образец 2: Укупни резултати систематичног истраживања **смеђе трулежи *Ralstonia solanacearum*** 2024. години
Само за кромпир који се производи у Босни и Херцеговини

Регија	Категорија кромпира	Укупна површина узгоја (ha)	Лабораторијска испитивања				Инспекцијски преглед крстола ²⁾			
			Број узорака	Број лотова	Величина лотова (у фузурковања или ha)	Број позитивних налаза	Број испитаних узорака	Величина узорка	Број позитивних узорака ³⁾	
						Узорци	Лотови			
	Сјеме предосновно									
	Сјеме основно									
	Цертифицирано сјеме									
	Сјеме Остало ¹⁾ (навести)									
	Меркантилни									
	Индустријски									
	Остало ¹⁾ (навести)									

¹⁾ За земље у којима постоји епидемија, било би нпр. значајно навести, одвојено од општих истраживања, количину узорака за испитивање или праћење епидемија.

SADRŽAJ

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 249 Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Komisije eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 1
- Odluka o izmjeni Odluke o osnutku Povjerenstva eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 1
- Odluka o izmjeni Odluke o osnivaњу Комисије експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини (српски језик) 2
- 250 Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Komisije za certifikaciju eradikacije poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 2
- Odluka o izmjeni Odluke o osnutku Povjerenstva za certifikaciju eradikacije poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 2
- Odluka o izmjeni Odluke o osnivaњу Комисије за сертификацију ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини (српски језик) 2

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 251 Zaključak broj UP-01-26-1-027-11/23 (bosanski jezik) 3

- Zaključak broj UP-01-26-1-027-11/23 (hrvatski jezik) 5
- Закључак број УП-01-26-1-027-11/23 (српски језик) 6
- 252 Zaključak broj UP-03-26-1-023-5/23 (bosanski jezik) 9
- Zaključak broj UP-03-26-1-023-5/23 (hrvatski jezik) 10
- Закључак број УП-03-26-1-023-5/23 (српски језик) 12

**UPRAVA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA BILJA**

- 253 Program posebnog nadzora (sistemske kontrole) karantinskih štetnih organizama na krompiru u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu (bosanski jezik) 14
- Program posebnog nadzora (sustavne kontrole) karantenskih štetnih organizama na krumpiru u Bosni i Hercegovini za 2024. godinu (hrvatski jezik) 27
- Програм посебног надзора (системске контроле) карантинских штетних организама на кромпиру у Босни и Херцеговини за 2024. годину (српски језик) 39

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

**broj
1-2**

**Sarajevo,
januar-decembar
siječanj-prosinac 2022. godine**

Ines KRTALIĆ

Senad OGLEČEVAC

A photograph of a golden scale of justice and a wooden gavel resting on a book, set against a warm, orange-toned background. The scale is on the right, and the gavel is on the left, both slightly out of focus.

**PRIRUČNIK
ZA POLAGANJE
STRUČNOG
UPRAVNOG
ISPITA**

Sarajevo, 2022.

http://www.sluzbenilist.ba/home/index

Službeni list - Naslovna stranica

File Edit View Favorites Tools Help

Convert Select

SLUŽBENILISTBIH
JP NIO Službeni list
Bosne i Hercegovine

Jezik - Službena glasila - Oglašavanje - Pretraga - Vjesti - Web shop - Info - Javne nabave

Naslovna stranica

Pretraga

IZMJENE PLANA JAVNIH NABAVKI ZA 2022. GODINU

Službeni glasnik BiH
broj 1/23

VUČE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I
HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKI ODBOR ZA OBRAZOVNU I
ZNANSTVENU SURADNJU IZMEĐU VUČA MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE SJEVERNE
MAKEDONIJE
VUČE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRILUKE

Službene novine Federacije BiH
broj 104/22

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O PRESTANKU VAŽENJA UREDBE O UTVRĐIVANJU
VLASTITIH PRIHODA, NAČINA I ROKOVA RASPODIJELE
VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O KRITERIJIMA ZA OBRAČUN I NAČIN PLAĆANJA
NAKNAĐA ZA PROIZVODE KOJE NAKON UPOTREBE
POSTAJU AMBALAŽNE OTPAD I ELEKTRONIČNI I ELEKTRONSKI
OTPAD

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 1/23

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI NA ODLUKU O
PRIVREMENOM FINANSIRANJU ZAVODA ZDRAVSTVENOG

Međunarodni ugovori
broj 8/22

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O PRIHVATANJU ODRICANJA I IZMIJENA I
DOPUNA U SVEZI SPORAZUMA O INVESTICIJSKOM

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bijedica 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
sluzbenilist@nio.ba

ISO 9001
INTERCERT

BAZA PRAVNIH
AKATA

branka
Promjena life
Odjava

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdaje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Izdavač: JP NIO Službeni list BiH

Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Direktor i odgovorni urednik: Dragan Prusina**Tehnička priprema:** Uredništvo JP NIO Službeni list BiH**Štampa:** UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo**Za štampariju:** Muhamed Mirvić**Telefoni:**

Centrala:	033 72 20 30
Direktor:	033 72 20 61
Uredništvo:	033 72 20 38
Računovodstvo:	033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove:	033 72 20 51
Pretplata:	033 72 20 54
Oglasni odjel:	033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom:	033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11

ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09

ADDIKO BANK AD

Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12

RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57

Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002

Porezni broj 01071019

PDV broj 200226120002

Pretplata za I polugodište 2024. godine na

"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" 120,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>

Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku

e-mail: redakcija@slist.ba - oglasia@slist.ba - pretplata@slist.ba- racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba